

Leto XVIII. Stev. 153
 DIREKTOR BORBE
 VELJKO VLAHOVIĆ
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 DUŠAN BLAGOJEVIĆ
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

«LJUDSKA PRAVICA»
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 • MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 16-DNEVNIK IN
 TEDNIK, OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 • OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
 KOT BORBA ZA SLOVENIJO

V Londonu so zaskrbljeni zaradi propagandnega uspeha, ki ga je dosegla Moskva

V britanski javnosti se pojavlja bojazen, da bi Sovjetska zveza izkoristila položaj in zahtevala konkretno popuščanje od zahodnih držav

London, 15. junija. — Drugi val sovjetske mirovne ofenzive je povzročil v britanski prestolnici dvojen odmev: po eni strani zadovoljstvo, ker se Moskva trudi, da bi pokazala svojo dobro voljo; po drugi strani pa zaskrbljenost, ker je požela propagand-

ni uspeh, ki ni v sorazmerju z njenim deležem. Vse, kar so do sedaj napravili Stalinovi nasledniki, ni nič več poteza »dobre volje«. To je sicer več kot gola obljuba, toda veliko manj kot konkretno dejanje.

Z množico teh potez je Moskvi uspelo ustvariti v javnem mnenju vtis, češ da želi zmanjšanje napetosti na svetu. Tuji opazovalci v Londonu, zlasti ameriški, mislijo, da je k takemu vtisu prispevala tudi Britanija. Britanski tisk, ki je na vsak način hotel, da bi prišlo do razgovorov štirih, je po mnenju teh opazovalcev pripomogel k formiranju takega prepričanja.

Ko so v Londonu razčlenili rezultate volitev v Italiji, predvsem pa utrjevanje prepričanja v nemškem javnem življenju, da želi Sovjetska zveza združitev Nemčije, so prišli do sklepa, da je dosegla sovjetska diplomacija z novo taktiko pomemben uspeh. Pri tem poudarjajo bojazen, da je »popuščanje« samo navidezno in da je njegov glavni namen propagandni uspeh, ki naj bi sovjetski diplomaciji ustvaril ugoden teren, da zahteva od Zahoda veliko konkretnejše popuščanje. Sovjetska diplomacija je s svojo ofenzivo neposredno po Stalinovi smrti pomirila zbegano Evropo in podprla njene upe, da je sporazum mogoč. Namen tega drugega vala mirovne ofenzive je preračunan na to, da te upe utrdi in dokaže, da se je »popuščanje« začelo na pobudo Moskve, ki pričakuje odgovor Zahoda, potem ko je »konkretno dokazala« svojo voljo za miren sporazum.

Kaj bo Moskva še storila, da bi utrdila svoje »miroljubne« postojanke pred bermudsko konferenco po zmanjšanju policijskih sil v Vzhodni Nemčiji in ponudbi Jugoslaviji za izmenja-

vo veleposlanikov, izredno zanima londonske politične kroge, ki se že boje, da niso pobude prepustili Moskvi. Po drugi strani pa narašča bojazen, da ne bi nesoglasja na bermudski konferenci koristila le Moskvi. Zaradi tega se vedno pogosteje pojavljajo mnenja, da bi bilo veliko bolje, če bi se Churchill še pred bermudsko konferenco sestal z Malenkovicem.

London je vedno bolj prepričan, da hočejo pridobiti novi sovjetski voditelji na času, da bi uredili stvari v svoji hiši. Neredi, ki so izbruhnili na Češko-slovaškem po denarni reformi, dokazujejo, da skušajo zaslužni narodi v sovjetskem bloku dvigniti glavo. Zato po mnenju londonskih opazovalcev ni izključeno, da so prav taki pojavi bodisi v sami Sovjetski zvezi, bodisi v satelitskih državah prisilili Stalinove naslednike, ki nimajo strašne avtoritete svojega prednika, da vztrajajo pri svoji miroljubnosti, ker žele pridobiti čas in utrditi svoje postojanke. Bogdan Pešič

Sprejem pri predsedniku Titu

Pazin, 15. junija. Predsednik republike je po velikih svečanostih v Pazinu sprejel predstavnika katoliške skupine v fronti za neodvisnost STO. Predstavniki se mu je zahvalili v imenu tržaških demokratov katoličanov za boj jugoslovanske vlade in predsednika Tita osebno proti priključitvi Trsta Italiji. Hkrati mu je zročil spomenico, v kateri njegova skupina zagovarja stališče, da bi bilo glede Trsta najbolje uveljaviti mirovno pogodbo.

Zahvala predsednika italijanske republike

Beograd, 15. junija. Predsednik italijanske republike Luigi Einaudi je poslal predsedniku republike Titu brzojavko naslednje vsebine: Njegovi ekscelenci maršalu Josipu Brozu Titu, Beograd. Zahvaljujem se Vaši ekscelenci za Vaše ljubezne pozdrave in izraze, ki ste mi jih izročili ob italijskem narodnem prazniku. — Luigi Einaudi

Gospodarska misija Birme v Beogradu

Beograd, 15. junija. Davl je prispela v Beograd birmanska gospodarska misija. Misijo vodi birmanski minister za javna dela in obnovo Boh Min Gaung. V misiji so razen njega še štiri gospodarski strokovnjaki Birme. Birmanska misija bo v Jugoslaviji obiskala nekaj naših največjih podjetij v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in se sestala s predstavniki gospodarstva teh mest.

Birmansko misijo so sprejeli Ivan Barkarič, načelnik gospodarskega oddelka državnega sekretariata za zunanje zadeve, in drugi predstavniki.

Ugleden ameriški gost v Beogradu

Beograd, 15. junija (Tanjug). Načelnik sanitete ameriškega letalstva generalmajor Harry Armstrong je večeraj popoldne prispel v Beograd. General Armstrong ostane v Beogradu do 19. t. m. Ogledal si bo nekatere vojaške in medicinske ustanove, Medicinski akademijo in Letalski medicinski inštitut.

Organizacije inženirjev in tehnikov naj bi prevzele več važnih funkcij

Plenum Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije v Beogradu je končan

V soboto in nedeljo je v Beogradu zasedal plenum Zveze jugoslovanskih inženirjev in tehnikov, ki je v svojih sklepkih med drugim poudaril, naj bi organizacije inženirjev in tehnikov sprejele več funkcij in nalog, za katere nimamo ustreznega upravnega organa. Zato bi morali predstavniki inženirjev in tehnikov sodelovati pri sestavljanju osnutkov zakonov, uredb in drugih predpisov v zvezi s tehnično dejavnostjo. Sodelovali naj bi tudi v komisijah za revizijo programov ter idejnih in glavnih načrtov, pomagali naj bi sestavljati in redigirati osnutke družbenih planov ter sodelovati v svetih (za znanost in kulturo, za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje, za kulturne stike s tujino in podobno).

Predsedstvu je plenum naročil, naj izposluje zakonite predpise, ki bodo organizacijam inženirjev in tehnikov predpisali nadzorstvo nad izpolnjevanjem tehničnih predpisov (vzdrževanje osnovnih sredstev, obratna var-

ZDA odobrine Jugoslaviji 15 milijonov dolarjev

Beograd, 15. junija. — Danes so v državnem sekretariatu za zunanje zadeve sporočili, da je ameriška vlada odobrila Jugoslaviji posebno gospodarsko pomoč v višini 15 milijonov dolarjev. Pomoč so dodelili iz sredstev programa za vzajemno varnost, ki jih je predsednik ZDA Eisenhower namenil za gospodarsko pomoč.

Iz teh sredstev bodo po skupnem dogovoru med drugim nabavili tele predmete: 70.000 ton pšenice, 45.000 ton premoga za koksiranje, 4,5 tisoč tone bombaža, 2000 ton usnja, 3000 ton loja in

2000 ton masti. Skupno s to najnovejšo pomočjo v višini 15 milijonov dolarjev je od ZDA dobila Jugoslavija od prvega julija 1952 do danes skupno 121.750.000 dolarjev gospodarske pomoči.

Jugoslovanska trgovinska delegacija v Singapuru

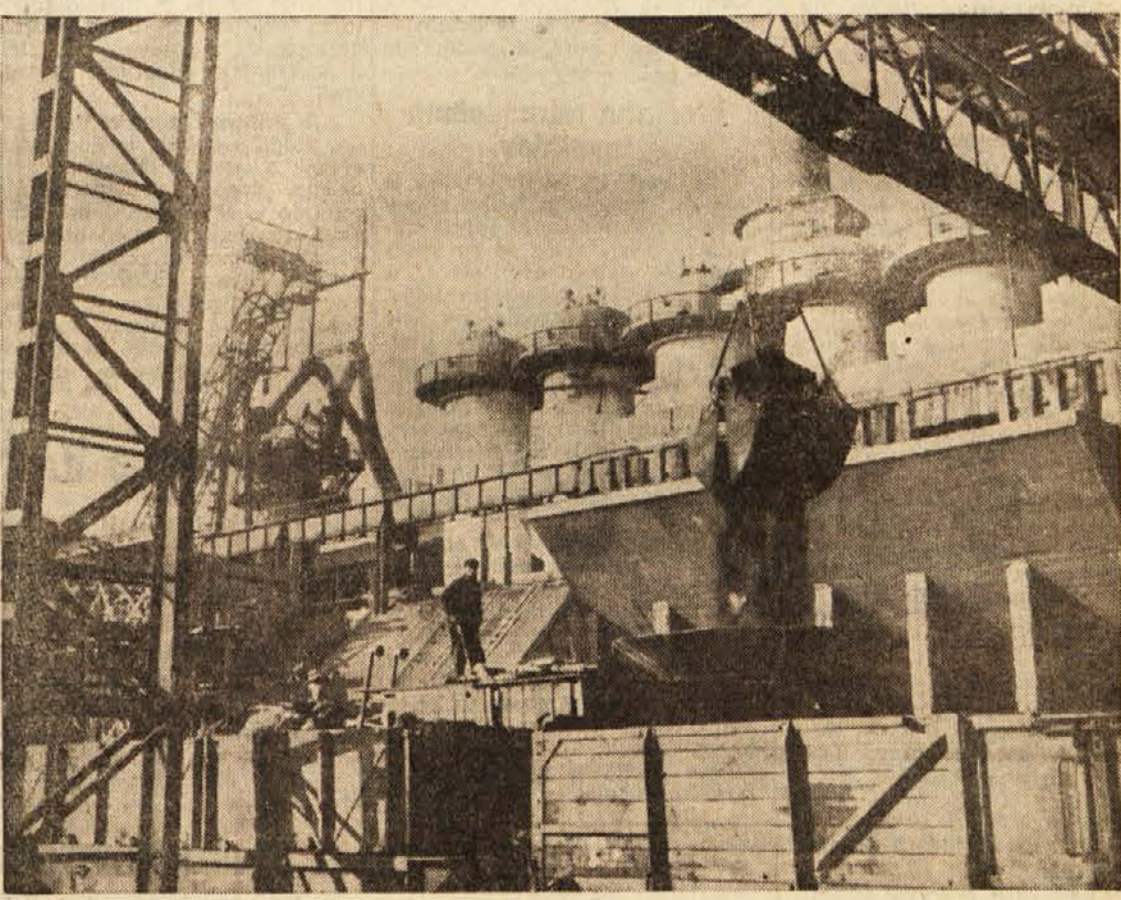
Singapur, 15. junija. Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki je v Djakarti sklenila trgovinsko pogodbo z Indonezijo, je dospela v Singapur (Malaja). Jugoslovanski gospodarstveniki, ki jih vodi član Izvršnega sveta Slovenije Janez Vipotnik, bodo odpotovali v Bangkok zaradi razgovorov o sklenitvi trgovinske pogodbe s Siamom. Med bivanjem na Daljnem vzhodu bo delegacija obiskala Indijo, Ceylon in druge države.

«Galeb» v Gibraltarju

Split, 15. junija. — Ladja jugoslovanske vojne mornarice »Galeb«, ki je od začetka tega meseca s skupino slušateljev vojaške pomorske akademije in vojaškem pomorske oficirske šole na šolskem izletu po zahodnem delu Sredozemskega morja, je v soboto plula v Gibraltar na enodneveni prijateljski obisk vojaškemu pomorskemu oporišču Velike Britanije. Pred vstopom v pristanišče je »Galeb« s 34 topovskimi streli pozdravil Gibraltar, nakar je obalno topništvo s trdnjave odgovorilo z enakim številom salv.

Sirski novinarji v Zagrebu

Zagreb, 15. junija. — Skupina sirskih novinarjev, ki je že več dni v naši državi gost Zveze novinarjev Jugoslavije, je prispela danes opoldne z letalom z Reke v Zagreb. Na zagrebškem letališču so sirski novinarje sprejeli predstavniki Društva novinarjev Hrvatske. Sirski novinarji bodo ostali v Zagrebu do jutri zjutraj, nato pa bodo odpotovali z letalom v Beograd.

Raztovarjanje železne rude za visoke peči železarne v Sisku je modernizirano

VS AK PRAVI TRŽAČAN JE PRISRČNO POZDRAVIL GOVOR PREDSEDNIKA TITA V PAZINU

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 15. junija. — Več sto Slovencev iz angloameriške cone STO, ki so se večeraj udeležili slovesne proslave desetletnice osvoboditve Istre v Pazinu, je navdušeno od Pazina do Trsta komentiralo govor tovariša Tita. Stevilni med njimi so se udeležili že lanske proslave desetletnice slovenskih brigad in so se tako vnovič srečali s svojimi tovariši iz narodnoosvobodilne vojne, s katerimi so se skupno borili proti fašizmu in za osvoboditev Trsta.

Velik del prebivalstva angloameriške cone STO se je oddalnih po oddločnem govoru predsednika Tita, zaradi številnih vzemirljivih vestí, ki so jih objavljali predvsem v Italiji, o prihodu italijanskih karabinerjev, o novih koncesijah italijanski vladi in o mnogih drugih grožnjah, ki so neposredno prihajale iz Italije ali pa jih je objavljali italijanski tisk. Stevilni poudarjajo, da po tem govoru ne bi smelo biti Tržačana, ki ne bi pozdravil predloga, da je treba vprašanje rešiti v korist tržaškega prebivalstva.

Ljudje, ki pravilno ocenjujejo napore Jugoslavije, ki se v nasprotju z aneksionističnimi zahtevami italijanske vlade zavzema za stvarno rešitev, upoštevajoč pravice prebivalstva STO, poudarjajo zlasti po nedeljskem govoru maršala Tita, da Trst sploh ne bi bil kamen spotike in nesoglasij, če bi Italija pokazala toliko dobre volje, kot je je doslej Jugoslaviji. M. Petričić

Turški časopisi soglašajo, da balkanski pakt ne bo oslavljen

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
 Carigrad, 15. junija. Današnji turški tisk je posvetil največjo pozornost govoru maršala Tita v Pazinu. Vsi časopisi poudarjajo na prvih straneh, da je Tito govoril o notranjih vprašanjih Jugosla-

Razstava jugoslovanske grafike v Atenah

Atene, 15. jun. — Danes dopoldne so v dvorani atenske umetniške akademije in navzočnosti velikega števila grških umetnikov, kritikov, kulturnih in javnih delavcev odprli prvo razstavo »Sto del sodobne jugoslovanske grafike«. Mnoge navzoče osebnosti so izrazile mnenje, da priča ta razstava o solidni ravni grafike v Jugoslaviji ter da je še posebno zanimiva zato, ker so na njej zastopana dela vseh smeri.

Komentar francoskega tiska

Pariz, 15. junija (Tanjug). — Današnji pariški tisk posveča veliko pozornost govoru predsednika Josipa Broza-Tita, ki ga je imel na proslavi v Pazinu. Listi priobčujejo na prvih straneh dela Maršalovega govora. Posebno poudarjajo tisti del, ki pravi, da Jugoslavija ne bo spreminila svoje politike in sodelovanja z zahodnimi državami, in da nihče, niti Sovjetska zveza, ne more oslabilati ali uničiti nedavno ratificiranega balkanskega pakta med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo.

Britanski tisk o tržaškem vprašanju

London, 15. junija (Tanjug). Vsi današnji londonski časniki so objavili v daljših ali krajših izveščkih večerajšnji govor maršala Tita na proslavi 10. obletnice osvoboditve Istre v Pazinu. »Times« obravnava dejstvo, da bosta Jugoslavija in Sovjetska zveza prvič po letu 1948 izmenjali veleposlanike in glede tega navaja Maršalove besede, da ne veruje, da bo Sovjetska zveza kdaj koli sposobna opravičiti vse tisto, kar je storila Jugoslaviji. Časnik potem omenja jugoslovanski predlog o kondominiju in med drugim navaja Maršalove besede, da je to najstvarnejša rešitev tržaškega vprašanja.

Newyorški tisk citira predsednika Tita na prvih straneh

New York, 15. junija (Tanjug). Vodilni newyorški časniki so objavili na svojih prvih straneh obširna poročila o govoru, ki ga je večeraj imel maršal Tito na proslavi v Pazinu. Radio in televizijske postaje so v svojem davišnjem pregledu najpomembnejših vestí posvetile največ prostora maršalovemu govoru.

Komentarji newyorškega časopisa poudarjajo zlasti to, da je predlog sovjetske vlade, naj bi iz-

Pristanek na imenovan'e veleposlanika Sovjetske zveze v Jugoslaviji

Beograd, 15. junija. — Večeraj so v državnem sekretariatu za zunanje zadeve sporočili, da je zunanji minister vlade ZSSR g. V. M. Molotov pozval 6. junija odpravnika poslov veleposlanstva FLRJ v Moskvi Dragoj Džurija. Gospod V. M. Molotov je predlagal izmenjavo veleposlanikov med FLRJ in ZSSR in v imenu sovjetske vlade zaprosil za pristanek za g. Vasilija Aleksejeviča Valjkova, veleposlanika v zunanjem ministrstvu Sovjetske zveze.

V odsotnosti državnega sekretarja je državni podsekretar za zunanje zadeve Bogdan Crnobrnja pozval večeraj odpravnika poslov sovjetskega veleposlanstva v Beogradu g. Grigorija Prokofijeviča Snjukova in mu v imenu vlade FLRJ sporočil, da je jugoslovanska vlada sprejela predlog sovjetske vlade za iz-

menjali veleposlanika, velika zmaga Jugoslavije.

Casopisna poročila prav tako navajajo tisti del govora, ki se tiče vprašanja Trsta in jugoslovanskega predloga o kondominiju.

Britanski tisk o tržaškem vprašanju

London, 15. junija (Tanjug). Vsi današnji londonski časniki so objavili v daljših ali krajših izveščkih večerajšnji govor maršala Tita na proslavi 10. obletnice osvoboditve Istre v Pazinu. »Times« obravnava dejstvo, da bosta Jugoslavija in Sovjetska zveza prvič po letu 1948 izmenjali veleposlanike in glede tega navaja Maršalove besede, da ne veruje, da bo Sovjetska zveza kdaj koli sposobna opravičiti vse tisto, kar je storila Jugoslaviji. Časnik potem omenja jugoslovanski predlog o kondominiju in med drugim navaja Maršalove besede, da je to najstvarnejša rešitev tržaškega vprašanja.

Novi sovjetski veleposlanik v Beogradu

Novi sovjetski veleposlanik v Beogradu g. Vasilija Aleksejevič Valjkov je inženir ekonomije. V zunanje ministrtvo Sovjetske zveze pa je prišel leta 1939. Od leta 1942 do 1945 je bil svetnik veleposlanstva ZSSR v Londonu. Junija 1945 pa je prevzel dolžnosti veleposlanika Sovjetske zveze na Nizozemskem, kjer je ostal do leta 1949. Od tod je odšel za veleposlanika v zunanje ministrtvo ZSSR, kjer je ostal do sedanjega imenovanja.

UREDBO O PLAČAH NAPAČNO RAZLAGAJO

Ljubljansko gradbeno podjetje »Tehnika« je v zadnjem času zapustilo okrog 80 delavcev. Čeprav je v tem letnem času vsaka leto zapustilo delo nekaj polmetov, ki odhajajo na košnji in druga poljska dela, je to število letos vendarle preveliko. Na odhajajoče delavce je precej vplivalo napačno tolmačenje uredbe o davku na plačni sklad. Namesto, da bi upravni aparat podjetja »Tehnika« prikazal pravi namen uredbe, jo je tolmačil tako, kakor da gre za hud udarec proti delavcem. Podobno je bilo v podjetju »Slovenija ceste«, na gradbišču »Grad«, kjer je knjigovodja govoril delavcem, da je sedanja uredba znižala njihove tarifne postavke za 21% in da bodo plače zdaj za toliko manjše, ne da bi hkrati pojasnil, kako se bo ravnalo s plačami za najnižje kategorije. Tako enostransko prikazovanje uredbe je povzročilo, da nekateri delavci zapuščajo delo in odhajajo bodisi na kmete, kjer bodo v košnji in žetvi trenutno morebiti bolje zaslužili (čeprav bodo potem ostali morda brez primerne zaslužke), bodisi na svoje domove in na druga dela.

V Republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev sodijo, da se to ne dogaja samo v Ljubljani. Tudi podstava nekaterih podjetij v drugih krajih napačno razlagajo uredbo, pri čemer zasledujejo posebnosti svoje cilje. Po eni strani hočejo s pomočjo kolektivov, ki naj bi po takih ugotovitvah javno spreporočili, doseči olajšane za svoja podjetja, z druge strani pa nekako pripraviti delavce, ki imajo najnižje plače, da bi bili ob novi spremembi plač zadovoljni z isto razliko v plači, kakor delavci najvišjih kategorij. Posledica takega tolmačenja je tudi ta — čeprav objasnjevalci morda to ne želijo — da delavci potem pogosto iščejo kripdo za obdavčenje plačnega sklada samo v Ljubljani in Beogradu, ne pa v proizvodnji in v ekonomskem položaju, ki je narekovo uredbo. K. M.

Mladina bo bolje letovala

Čeprav je bil ustanovni občni zbor Počitniške zveze Jugoslavije šele pred nekaj meseci, je organizacija pridobila že nad 80.000 članov in si ustvarila pomemben gmetni temelj. Studentje, dijaki in njihovi vzgojitelji so pozdravili ustanovitve Zveze, ker pomeni njen program uresničenje njihovih težanj.

Počitniška zveza skrbi, da bi šolarji čim bolj preživeli poletne in zimske počitnice. Prireja ekskurzije, na katerih se bodo dijaki in študentje bliže seznanili s kulturnim in političnim življenjem, naravnimi lepotami, zgodovinskimi znamenitostmi, gospodarskim

bogastvom in graditvijo v raznih krajih naše domovine. Hkrati jim je omogočila, da lepše preživijo počitnice in si razširijo krog prijateljev in znancev. Kolektivno življenje razvija pri mladini predvsem tovarištvo in druge pozitivne lastnosti, a potovanja in izleti jim privzgaajo odpornost in trdnost.

Ob polnem razumevanju organov ljudske oblasti je Počitniška zveza zagotovila članstvu zelo ugodne pogoje za izkoriščanje počitnic v letošnjem letu. Ravnanje zveze je odobrilo 75-odstotni popust za skupinska potovanja članov Počitniške zveze (za najmanj pet članov). Po vsej državi so organizirali omrežje informacijskih središč in sprejemalšč, zagotovili pa so tudi šte-

vilna letovišča v vseh republikah na Vlasini pri Dečanih, na Paliskem jezeru, Tešteri, Durmitorju, Zlatiboru, Makarski, Zadru, Dubrovniku, Cabru, v Subotici, Splitu, na Boračkih jezerih, v Ohridu itd.). V večini mest in v znanih turističnih krajih so sprejemni centri, kjer se bodo lahko dijaki, študentje in njihovi profesorji mudili od 3 do 5 dni.

Mnoge družine Počitniške zveze so pripravile potovalne načrte. Glavni odbor Počitniške zveze Hrvaške bo n. pr. priredil potovanje v Zagreb, na Reko, v Zadar, Split ter na Plitvička jezera. Zlasti Planinska zveza Slovenije je pripravljena pomagati Zvezi. Dijakom in študentom bo dala na razpolago znaten del prostora v svojih domovih.

Nedavno je Centralni odbor Počitniške zveze Jugoslavije izdal bilten s podrobnimi obvestili o organiziranih potovanjih in o možnostih za uporabo omrežja sprejemalšč in letovišč.

Pisma uredništva

Ali se je v železniškem prometu kolo napredka ustavilo?

Tovariši uredniki! Nisem med tistimi, ki mnogo potujejo po železnici; v dveh mesecih sem se peljal trikrat. Toda ne vem, ali imam tako smolo ali kaj; potovanje me je vselej spravilo v tako slabo voljo, da sem zabavljal in preklinjal, čeprav ni to moja navada. Če sem med tistimi redkimi, ki se jih drži smola, naj mi uprava železnice oprosti. Vendar se mi zdi bolj verjetno, da je kaj takega že večkrat doživela večina potnikov.

Ni še dva meseca od takrat, ko sem se peljal z dopoldanskim vlakom iz Postojne proti Ljubljani. V Borovnici se je vlak ustavil, potem pa se dobro uro ni več premaknil. Zamuda? Seveda — s to besedo skuša vsak železničar opravičiti zastoj v prometu. Toda zdaj, v drugi polovici 20. stoletja hoče marsikdo vedeti tu-

di to, zakaj je prišlo do tako dolge zamude. Pa nam je napolned nekdo pojasnil, da se je nekje pri Preserju vlak utrgal. To je torej povzročilo zamudo. Vlak utrgal... v drugi polovici 20. stoletja...

Pred kakšnimi tremi tedni sem se namenil v Zagreb. Na tej progri se mi zdi najprikladnejše potovanje s tako imenovanim pospešenim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane — takom namreč piše v voznem redu — točno ob osmih. Kupil sem torej vozni listek za ta vlak in stopil na peron, od tam pa v vagon. Ura je bila osem, četrt na devet, pol desetih, tri četrt na deset... naš vlak pa je še zmerom stal na peronu. Naposled je uradni napovedovalec po zvočniku oznanil:

»Potnike za Zagreb se prosi, da stopijo v garnituro.« Čeprav se tak jezik zdi Kranjcu nekoliko čuden, so ljudje vseno vstopili v »garnituro«. In vlak je odpeljal. Toda glej vraga! Nekje v Mostah je spet ustavil in spet smo čakali. Ura je bila pol desetih... deset, vlak pa je še vedno stal kakor prilepljen. Ljudje so kleli in spraševali sprevoznika, kaj to pomeni. Ta pa se je držal modro in odgovarjal samo s kratkimi »ne vem«. Naposled me je — kakor tudi precej drugih Ljubljančanov — minila potrpežljivost, pa sem zapustil »garnituro« in ubral pot proti domu. (Kaj bi sicer počel, ko bi bil moral čakati ob osmih službeno odpotovati!) Na peronu mi je neki železničar takole pojasnil zamudo: »Zaradi tistega vagona, ki se je iztiril, pa res ne bi bilo treba toliko časa čakati.« — Koliko časa je vlak še čakal, ne vem, ker sem zapustil kolodvor.

Ondaj pa sem se peljal v Tržič. Vlak iz Kranja proti Tržiču je odšel z zamudo, ki sicer ni bila tako velika kakor v prejšnjih dveh primerih, toda pozornost potnikov je vzbudil prepričan železničarji, ki so odpremljali vlak. Tako so se kregali — ne vem, zakaj — in mahali z rokami, da mi je kar sapo zapiral.

Po vsem tem si drznem vprašati organe upravljanja na železnici: »Ali je naš železniški promet v pol stoletja kaj napredoval?« Zdi se mi, da ne.

Franjo Godec

Žrebanje V. kola obveznic II. ljudskega posojila

I. Amortizirane so obveznice naslednjih števil v vseh serijah: 156 239 229 778 248 656 876 289 497 519 223 682 420 486 837 204 20 70 227 655 797 920 557 467 767 666 540 411 112 569 274 747 320 431 321 286 577 628 684 806 69 279 184 413 574 471 944 327 671 718.

II. Dobitke po 2000 din so dobile vse serije s sledečimi številkami: 289 411 778 667 223.

Dobitke 5000 din so dobile obveznice s številko 69 v vseh neparnih serijah.

Obveznico 10.000 din je dobila številka 2791 v naslednjih serijah: 3962 1507 6269 1911 3455 59 3954 176 2020 3508 3417 555 1256 2928 34 1777

Obveznico 10.000 din je dobila številka 2791 v naslednjih serijah: 3962 1507 6269 1911 3455 59 3954 176 2020 3508 3417 555 1256 2928 34 1777 4817 4352 2716 3273 246 1817 569 126 5817 2164 61 3422 3688 4644 6402 6151 2714 1742 3710 895 3890 6372 5841 1945 5101 3604 2562 4581 1515 5029 5689 1590 1104 1540 1004 518 2518 3774 3151 6257 2283 3036 3955 2957 1789 3633 3215 4457 6178 1252 5621 3975 5465 3165 2052 827 5821 4026 5557 3354 2119 5395 5464 3279 4413 10 3334 1780 4040 5214 1714 275 1407 2431 3772 1573 4379 4163 6358 2948 2341 4535 4514 780 724 3365 646 3128 285 3043 2110 3252 4988 4691 5594 1239 485 1021 1418 276 4776 1465 424 3087 4020 1736 4137 1207 2859 2686 2707 5680 3598 4843 4669 6249 3757 2081 5658 466 5741 5727 2849 1559 4116 4886 5836 1391 3137 1178 5733 5683 4323 1479 1866 3084 605 141 548 3641 1366 5069 2997 6373 2789 5564 6566 2395 598 6266 1976 5138 5161 2627 2295 1172 4096 3079 5615 6504 2605 5549 1232 6343 4236 3613 913 6424 127 5977 218 2430 419 5807 5163 4863 2137 4380 2286 2016 4434 1575 2170 884 5916 573 76 3501 5652 3726 1081 5862 4304 4703 1497 4136 3112 6263 3941 3180 4852 1420 1586 3597 4392 845 2816 1487 3512 2485 1008 4766 4571 4210 101 3362 6390 4515 2545 6173 5667 6526 2414 6345 2811 6457 4749 3698 2690 743 852 4775 6227 571 4826 4949 5183 3032 1994 5832 3385 3058 6472 1243 3209 3991 123 1371 967 3297 5958 3855 3834 3202 2935 4428 5937 236 277 1641 1522 4203 398 3558 1592 322 2528 1725 2018 3448 5677 578 1388 247 103 6378 2642 2979 5174 5953 4059 5451 5024 2781 2666 2668

Preskrba mirnodobnih invalidov

Beograd, 14. junija. Danes je bila v Beogradu ustanovljena Sekcija mirnodobnih vojnih invalidov Jugoslavije, ki so bili s prejšnjim odlokom izločeni iz Zveze vojaških vojnih invalidov. Čeprav se ta organizacija šele ustanavlja, v glavnih mestih ljudskih republik že delujejo sekcije mirnodobnih invalidov. V Srbiji, Hrvatski, Sloveniji in Crni gori je registriranih že nad 3200 mirnodobnih invalidov. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo blizu 300 delegatov iz vseh ljudskih republik.

Večina govornikov na občnem zboru je poudarila problem gmetne preskrbe mirnodobnih invalidov, ki so bili z uredbo o ureditvi invalidskih prejemkov, uveljavljeno lani junija, po krivici prizadeti. Zato zdaj v pristojnih organih Zveznega izvršnega sveta pripravljajo pravne predpise, s katerimi bodo to vprašanje uredili in zagotovili gmetno preskrbo mirnodobnih vojnih invalidov.

ZGLEDNA POBUDA ČLANOV SOCIALISTIČNE ZVEZE

Zagubica, 15. junija. Organizacija Socialistične zveze delovnega ljudstva homoljske okraja so na predvolilnih konferencah temeljito obravnavale in razlagale uredbo o reorganiziranju kmetijskih delovnih zadrug in zakon o zemljišnih skladu. Tako so člani laže razumeli te predpise in ukrepe, ki omogočajo velik razvoj kmetijske proizvodnje, združevanje revnejših in srednjih kmetov in ustvarjanje socialističnih odnosov na vasli. Obravnavali so politična in kulturnoprosvedna vprašanja, nato pa so sklepali o pomoči zveze komunalni graditvi. Tako so osnovne organizacije v vaseh Lipa, Medvedice, Selištu in Milanovcu sklenile končati gradnjo osnovnih šol, nove pa zgraditi v Leskovu, Breznici in Bilznjaku. Poleg šole v Suvom dolu bodo zgradili tudi higiensko umivalnico in poslopje za dijaško kuhinjo.

Osnovne organizacije v Trepolini, Ribaru in Jasikovu, bodo izkoristile vodno silo potokov in elektrificirale svoje vasi. Zidavo male centrale bodo financirali iz mestnih prispevkov in pomoči poljedelske zadruge.

Izvoz češenj iz Slovenije

Ljubljana, 15. junija. V Sloveniji obirajo te dni zadnje češnje za izvoz. Dve glavni podjetji »Slovenija-sadje« iz Ljubljane in »Rastlina« iz Nove Gorice sta jih doslej izvozili 1250 ton, največje v Avstrijo in Zahodno Nemčijo, precej pa tudi v Svico, Anglijo in Nizozemsko. Vtem ko se bliža izvoz češenj koncu, se podjetje »Slovenija-sadje« že pripravlja na izvoz borovnic, ki se bo začel že ta teden. Zaradi pomladne suše ne bo le toles zakasnili za deset dni in v primerjavi z lanskim letom bomo letos izvozili približno za 30% manj borovnic. Izvozili jih bomo kakih 300 ton, predvsem v Anglijo in Svico, nekaj pa tudi v Trst.

Največji povojni donos žita v Makedoniji

Skopje, 15. junija. (Tanjug). Prvi podatki o letošnji žetvi v Makedoniji kažejo, da je letošnji donos za 70% večji od najvišjega povojnega donosa v letu 1951. Pridelovalci žitornih krajev Makedonije pričakujejo, da bodo dobili 14 do 16 metriskih stotov na hektar. V Strumškim okraju pa pričakujejo povprečni donos 2000 kg na hektar. Odlično uspevajo tudi ostali posevki, zlasti koruza, riž, tobak in bombaž.

IDEJA MIRU in človečanskih pravic nas družijo

Z občnega zbora Društva za združene narode

Ljubljana, 16. junija. Včeraj popoldne je imelo Društvo za združene narode za LRS redni letni občni zbor. Namesto poročila predsednika dr. Jožeta Potrča, ki se mudi v inozemstvu, je imel uvodni referat dr. Makso Snuderl. Razčlenil je naloge, ki jih ima Mednarodna federacija za združene narode in naloge, s katerimi se bavijo društva ter organizacije v posameznih državah.

Nič čudnega, da so se društva za združene narode s svojim programom v naši državi trdno zasedla v vseh republikah ter jih družijo zveza, ki ima svoj sedež v Beogradu. Glede društva v Sloveniji je tajnica Majda Golobova v svojem poročilu povedala, da je v Sloveniji skupno 1185 individualnih članov in 14.723 članov, ki so organizirani preko svojih kolektivov. V mnogih mestih, kot Jesenice, Trbovlje, Novo mesto, Slov. Bistrica, Kočevje že delujejo podobori, treba pa jih bo razširili še po ostalih krajih ter pritegniti v članstvo zlasti delavce. Tudi čitalnica v Ljubljani na Cankarjevi cesti ljudem še ni dosti znana in se je še vse premalo poslužuje. Dostaj je društvo skrbelo zlasti za razna predavanja o delovanju OZN ter pripravljalo proslave za dan OZN in za dan človečanskih pravic.

Velika škoda je, da je na zbor društva, ki ima tolikan pomemben in plemenit program, prišel le majhen del članstva. Se celo iz Ljubljane se ga velika večina ni udeležila, iz ostalih krajev pa je postal delegata samo podobor Trbovlje. Zato tudi diskusija po poročilih ni bila dolgo trajna.

Statut Niša obravnavajo

Niš, 15. junija. V Nišu so začeli prve dni junija javno obravnavati osnutek mestnega statuta. Javne razprave so bile že v Društvu pravnikov in v obeh svetih MLO. Pripombe svetov MLO so že poslali komisiji, ki sestavlja osnutek. V razpravi sodelujejo tudi druge družbene organizacije in mnogi meščani. Komisija ga bo potem dokončno revidirala in poslala izvršnemu svetu republike.

Spomni na Veselina Maslešo

»Takah ljudi ni mnogo...«

Znova na Sutjeski

Ko da je vojska izginila. Skupina kakih sto mož je ves dan in vso noč hodila po gozdu. Treba je priti na plano in pogledati, kje smo. Nad nami je samo nebo, okrog nas tišina. Kje je sovražnik, davišnji sovražnik? Ponoči se valji kamenje izpod nog, nave pa so že tako trudne, da pri hoji ne moreš več paziti. Samo da bi minila noč, potem tako ne bomo smeli naprej, pa si bomo odpočili in malo zaspaši. Zjutraj smo iskali zavetišče, da bi ostali v njem čez dan, pa nihče ni bil vesel, da sovražnika nikjer ni bilo. Saj smo vedeli, da mora biti tu celo zelo blizu. Najbolje pa je, če veš, kje je sovražnik.

Ves dan sedimo v gozdiču in fantje večidel spe. Nad nami je kakih deset metrov visoke stena. Natanko pod njo smo. Nad nami zaživja Nemec. Tik nad Sutjesko smo, pravijo izvidniki, ki ne gredo niti deset metrov pred nami.

Pripravljamo se, da bi ponoči spet prekorčili Sutjesko, da bi šli nazaj po isti poti. Pod seboj slišimo težke korake. Tudi tam so Nemci. Nekomu šine v glavo misel, da bi bilo za vsak primer dobro uničiti o sebi vse podatke, vse beležke, fotografije, da Nemci ne bi v svojih časnikih na dolgo in široko pisali, koliko so nas »uničili«. Vesa Masleša zbija šale, kako bo kakemu Nemcu prišla v roke njegova »slajka«, katere se je veselil kot otrok, na katero je bil ponosen kot na najnovejšo delo tehnike, ko so mu jo podarili borci neke brigade.

Spet se kruši kamenje izpod nog in v tihih nočih se s silnim trušcem valj v Sutjesko. Sutjeska je tu, spet nam grozi s svojimi divjimi hroudniki. Takoj je treba zabresti v njo, brž ko se ji približamo, brez premišljanja, samo nagli prehod nam lahko zagotovi uspeh. Na ozkem bregu se ne smemo nagnesti. Hladno je. Z desne strani, kakih dvajset metrov daleč, udari po nas mi-

Poskusili bodo brez nakupovalcev

Sabac, 14. junija

Ker niso mogli preprečiti zlorab nakupovalcev raznih podjetij v pocerškem okraju, so se v Sabcu posvetovali s predstavniki podjetij, ki odkupujejo žito in druga živila. Na sestanku so sklenili, da lahko podjetja organizirajo odkup brez nakupovalcev, ker so organizacijsko trdna in imajo dovolj embalaže, prevoznih sredstev in skladišč. Namesto nakupovalcev bodo v večjih mestih okraja ustanovila podjetja odkupne postaje s stalnimi uslužbenci. V manjših mestih bodo imeli svoje centrale, ki bodo s pogodbami brez posebnega kupovanja vezali prodajalca s podjetjem. Ljudski odbor pocerškega okraja bo proučil možnost organiziranja stalnih tržnih dni tudi v vaseh, ki ne bodo imele odkup-

nih postaj. Tako bi posrednike popolnoma izključili.

S tem sklepom bodo seznanili vsa odkupna podjetja v Podriaju. Če bo potrebno, bodo imeli skupni sestanke predstavnikov ljudskih odborov odkupnih podjetij, trgovinskih zbornic in vseh podrijskih okrajev.

Lj. Zuntić

POJASNILNO

V članku In vendar visoke marže v trgovini, ki smo ga objavili v številki z dne 8. t. m., je bilo med drugimi navedeno, da je podjetje za odkup surovih kož zadnje meseca plačevalo govejo surovo kožo povprečno po 120 din. prodajalo pa po 180 din. Na željo podjetja »Koteks« v Ljubljani pojasnjujemo, da mora podjetje iz različne mreže nakupno in prodajno ceno kriti kolo po slani težli, ki znaša po jugoslovanskem standardu 12 do 14%, in pa davek na promet proizvodov v višini 25% prodajne cene.

traljeski rafal. Ou Suhe, z mostu Mar je tako blizu? Bombaši pa ga niso mogli zavzeti. Sutjeska ni globoka reka, tu je moral biti tudi prehod, pa so ga nekdo zasule skale in voda se zdaj poigrava in skače okrog njih. Nam pa ni do tega poigravanja, saj komaj premagujemo ta krš. Z rokami se oprijemljemo trdega kamenja. Bolj ko valovi nas zasipajo rafali. Razprostremo roke in Vesa izpusti roko nekoga ali nekdo njegovo. In nič več ga nisem slišal, ne čutil njegove roke.

In vso noč smo skozi gozd ob nemških bunkerjih, ko je Nemec na vsakih 200 metrov zaklical svoj nemški »stoj«, tiho, polglasno klical Veso, pa ga nismo priklicali. Vsi smo izgovarjali njegovo ime vso noč, ker se je lozinka glasila. »Vesa — Milutine. Niti vedeli nismo, da je pokopavamo, in vendar je bila po tisti strašni noči njegova pogrebna svečanost dostojanstvena, kakor malokatera. Vso noč so suha usta njegovih znanih in neznanih tovarišev izgovarjala njegovo ime.

Srečala sva se v Vladom Dedijerom, ki je prišel danes iz štaba Druge divizije spet na delo v Vrhnji štab. Vlado je bil v Peti ofenzivi nevarno ranjen. Toda hujša od rane je izguba žene Olge, naše dobre tovarišice, ki je padla ob proboju kot zdravnik Druge divizije. Lado jo je sam pokopal na Romaniji. Pripoveduje mi o tem in komaj zadržuje solze. Možno prenaša svojo bolest. Od njega sem zvedel, da nam je Peta ofenziva izrgala več odličnih tovarišev, med njimi Savo Kovačevića, Vesa Maslešo in Borisa Kovačevića.

»Moj Ročko, kakšni ljudje so padli!« pravi otožno. In res ni fraza, ko pravimo, da je naša zemlja prepejena s krvjo naših najboljših sinov in hčera. Poslušam ga in žalostnega srca mislim na našega nepozabnega in plemenitega Vesa. Spomnil sem se naših zadnjih pogovorov na pomlad leta 1941 v Beogradu, kjer sem ga po prihodu iz Bosne obiskoval. Oba sva čutila, da bo vojna vihra kmalu zajela tudi našo deželo. Razpravljala sva o tem, še bolj pa o njegovih delih »Mladi Bosnie« in »Svetozaru Markoviću«, ki ju je pisal in si prizadeval dokončati ur, preden bi izbruhnila vojna. Njegova smrt je za našo deželo velika izguba, ki jo bomo težko preboleli, ker v naši Partiji ni mnogo takih ljudi, kakor je bil Vesa.

KAKOR V LETIH FASISTIČNE OKUPACIJE

Rim si prizadeva s kolo izakcije spremeniti narodno strukturo cone A

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 15. junija. — Razen dveh milijard lir, ki jih je v britansko-ameriški coni STO do sedaj zložila za kolonizacijo priseljenskih Italijanov ob slovenski obali in po slovenskih naselbinah, je italijanska vlada tudi letos investirala približno enako vsoto za nove naselbine in za razširitev starih. Naseljevanje italijanskega prebivalstva v letih med obema vojnama, predvsem pa po drugi svetovni vojni, je zavzelo tak obseg, da se je v posameznih slovenskih krajih popolnoma spremenila nekdanja narodna struktura.

Eden izmed značilnih primerov italijanskega naseljevanja so stari slovenski kraji na območju današnje občine Devin-Nabrežina. Kakor pripovedujejo tamkajšnji Slovenci, je v začetku našega stoletja živel v Devinu le ena italijanska družina. Okoli leta 1910 je bilo v Devinu razen 3878 starih slovenskih naseljencev tudi 375 Italijanov. Danes pa je v Devinu že 1500 Italijanov. Današnja italijanska kampanja za spremembo narodne strukture slovenske obale ni prav nič manjša, kot pa je bila v letih fašistične okupacije. Medtem ko so fašisti v teh krajih z zakoni in različnimi ukazi prepovedovali uporabo slovenščine in vse Slovence razglasili za Italijane, pa danes namesto tega grade v slovenskih naselbinah italijanske kolonije in stanovanske bloke za nove italijanske priseljence.

Do sedaj so že zgradili ali pa še grade take naselbine v Sv. Križu, Proseku, na Občinah in pri Devinu. V tržaških predmestjih rastejo celi stanovanski bloki, ki jih grade zaradi stanovanske krize, vendar pa naseljujejo v njih skoraj izključno italijanske priseljence. Te bloke grade zlasti v tistih delih Trsta, ki so imeli svoječasno slovensko večino, n. pr. pri Sv. Ani, na Greti in pri Sv. Ivanu.

V slovenski vasi Stivanu so lani zgradili naselbino za italijanske ribiške družine, ki prej niso živele v tej coni. Sedaj pripravljajo na istem območju, to je v obalnem pasu med Devinom in italijansko mejo, graditve naselbine še za kakih 400 priseljenskih družin. Slovenski domačini, ki jih razburjajo te graditve, opozarjajo, da bodo ostali, če se bodo graditve nadaljevale z istim tempom, kmalu v manjšini. Že danes dajejo številne table in napisi v italijanščini, če potujemo po slovenskem zaledju Trsta, popolnoma napačno sliko o nacionalnosti prebivalstva, ki tu živi. Slovenskih krajev nič več ne imenujejo s starimi imeni.

Dvojezične napise, za katere so se Slovenci tako vztrajno in odločno borili leta 1952, so odstranili ob vseh v njihove kraje in z njihovih hiš ter jih zamenjali z italijanskimi. Vsi protesti, zahteve, resolucije pa tudi posredovanja Slovencev pri organih oblasti in pri britansko-ameriški vojaški upravi so do sedaj ostali brez uspehov.

Italijanska kolonizacija se še nadalje širi in zajema vedno več prostora v slovenskih naselbinah med italijansko mejo proti britansko-ameriški coni STO pa vse do samega Trsta in dalje proti Zavrčam in demarkacijski črti med cono A ter jugoslovansko cono STO. M. Petrinič

OB RAZGOVORIH V PAN MUN JOMU

Pogajanja pred zaključkom — na frontah srdite bitke

Pan Mun Jom, 15. jun. (AFP). Danes so generalštabni oficirji obeh vojskujočih se strank nadaljevali tajne sestanke. Baje je dokončana redakcija sporazuma o premirju domala končana.

Medtem se bosta danes sestali mešani delovni skupini, ki se ukvarjata z določanjem demarkacijske linije in s podrobnostmi glede izmenjave ujetnikov.

Radio Peking je davi javil, da teko panmunjonski razgovori brez zastoja in da je bil dosežen nov napredek. Zastopnik Združenega poveljstva je danes odklonil odgovor na vprašanje, kdaj se bosta sestali glavni delegaciji, da bi odobrili besedilo sporazuma o premirju.

Vnela se je ena največjih in najsrditejših bitk v zadnjih dveh letih. Na vsem korejskem bojišču skušajo kitajsko-severnokorejske sile te zadnje dni vojne izkoristiti, da bi zboljšale svoje položaje in potisnile enote Združenega poveljstva z nekaterih strateško najvažnejših vrhov.

Nad 20 tisoč vojakov v valovih napada položaje Združenega poveljstva. Poročajo, da so kitajsko-severnokorejske enote na vzhodnem delu fronte prodrle dve milj v južnokorejsko obrambno črto. Prav tako skušajo osvojiti nekatere vrhove na osrednjem delu bojišča.

Najhušji napad v letošnjem letu so na 10 km dolgi črti minulo noč izvedle kitajske sile na vzhodnem delu osrednjega bojišča. Kakor kaže, skušajo Kitajci vzlic odporu južnokorejskih divizij prodrati na jug v dveh smereh.

Severnozahodno od Kumlve so se južnokorejske enote vso noč uspešno upirale nasprotnikovim napadom. Ameriška III. divizija je z jurišem ponovno zavzela položaj »Harry«.

Severnokorejski radio Pjong piang je danes obtožil Združeno poveljstvo, da je okreplilo bombardiranje Severne Koreje, čeprav je premirje pred vratmi. Radio je tudi trdil, da so bila ob bombardiranju uničena mnoga poslopja zgodovinskega pomena.

ZDA pripravljalo načrt za primer, če ne bi ustanovili evropske armade

Pomočnik ameriškega zunanjega ministra o sovjetski »mirovni ofenzivi« in posarskem vprašanju

Washington, 14. junija (United Press). — Pomočnik ameriškega zunanjega ministra Livingstone Merchant je sinoči napovedal, da ima ameriška vlada že pripravljen nov načrt za primer, če zahodnoevropske države ne bi sprejele sedanjega predloga o evropski vojski. Izrazil pa je prepričanje, da bodo pogodbo o evropski vojski ratificirali v prihodnjih dveh ali treh mesecih.

Spremembe v Vzhodni Nemčiji je Merchant označil za »novo znamenje sovjetske mirovne ofenzive«. Dodal je, da skušajo zahodne velesile že nekaj let vzpostaviti normalnejše in iskrene

OLLENHAUER: ZAHODNE SILE NAJ NE PREPUSTE POBUDE SOVJETSKI ZVEZI

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 15. junija. — Danes že lahko govorimo o pravi paniki, ki so jo med vzhodnonemškimi informbirojevci povzročili novi politični ukrepi Moskve. Med sedaj vsemogočnimi voditelji sovjetske okupacijske cone Nemčije ni nobenega, ki bi se počutil varnega. Prevladuje vtis, vsaj tako govore poročila iz Berlina, da nihče ne ve, kaj bo jutri prišlo, ker v Panchowu tako in tako ne odločajo, ker prihajajo vsi sklepi iz Moskve, kakšni pa bodo ti sklepi, ne vedo niti člani politbiroja informbirojevske enote socialistične stranke in seveda tudi ne nižji partijski funkcionarji, ki so popolnoma izgubili tla pod nogami.

Zahodnonemški časopisi poudarjajo, da je zamenjava Ulbrichta nujna, če hoče Moskva napraviti vtis, da se bo v njeni okupacijski coni Nemčije nekaj spremenilo.

rata in režima, sedaj prevzel tudi vodstvo dela za ublažitev tega režima.

Zamenjava generalnega sekretarja enote socialistične stranke Walterja Ulbrichta bi bila dokaz verodostojnosti in resnosti spremembe smeri v sovjetski coni, je včeraj izjavil član predsedstva socialdemokratske stranke Nemčije Herbert Wehner.

Zahodnonemški politični krogi zelo pozorno spremljajo razvoj krize v Sovjetski coni. Zvezni kancler dr. Adenauer je danes poslal v Berlin državnega podtajnika Lenza, da bi na kraju samem proučil položaj in mu poročal.

Tudi vodja opozicije Erich Ollenauer je včeraj v Regensburgu poudaril, »da sedanje položaja ne bi smeli omalovaževati in da je nastopil čas, ko je treba izrabiti sleherno priložnost za razgovore štirih o združitvi Nemčije.«

»Naloga treh zahodnih velesil,« je poudaril Ollenauer, »je predvsem v tem, da prouče pogoje za morebitne razgovore štirih. Zahodne sile morajo biti končno na čistem, kaj hočejo in ne smejo prepustiti Sovjetski zvezi trajne pobude.« S. Glumac

Erich Ollenauer

Casopisi pišejo, da ni mogoče, da bi isti človek, ki je odločno vodil graditve terorističnega apa-

GENERAL RIDGWAY V BONNU

Razgovor z Adenauerjem o zahodnoevropski obrambi

Bonn, 15. jun. (AFP). Vrhovni poveljnik 11. držav Atantskega pakta general Mathew Ridgway je danes prispel v Bonn, da bi se poslovil od predsednika zahodnonemške vlade Adenauerja, ker bo 15. junija prevzel dolžnosti vodje skupnega štaba ameriških oboro-

ženih sil. Ridgway se je dlje razgovarjal s predsednikom Adenauerjem in državnim tajnikom za »unanaj« začel Helmutom. Razgovora se je udeležil tudi namestnik ameriškega visokega komisarja v Zahodni Nemčiji Samuel Reber.

Po razgovoru z Adenauerjem je Ridgway sklical tiskovno konferenco, na kateri je dal priznanje zahodnonemškemu kanclerju in vladi za »neomajno podporo skupni stvari evropske obrambe in enotnosti«. Dal je priznanje tudi zahodnonemškemu parlamentu, ker je ratificiral pogodbe in pogodbe o zahodnoevropski obrambni skupnosti, pri čemer je izrazil upanje, da bodo tudi druge prizadete države te pogodbe v kratkem ratificirale.

Po tej izjavi je Ridgway odgovoril na nekaj vprašanj novinarjev. Dejal je, da je po njegovem mnenju nemški prispevek k organizaciji Severnoatlantskega pakta nujen in da ni druge rešitve kot čimprejšnja ustanovitev zahodnoevropske skupnosti.

General Ridgway je popoldne odpotoval v letalom v Pariz. Tik pred tem je bil na vojaški paradi v Frankfurtu ob Maini. Ob tej priložnosti je izjavil, da so ZDA trdno pripravljene, da se bodo ob morebitnem napadu na ZDA ali njihove zaveznike odločno uprele napadu s katerekoli strani.

UNESCO in preiskave v ZDA

Pariz, 15. junija (AFP). Izvršni svet organizacije Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo UNESCO je sprejel na današnji javni seji dve resoluciji v zvezi z vprašanjem, ki se je pojavilo sprito dekret predsednika ZDA, da je treba uvesti preiskavo o delovanju ameriških državljanskih zaposlenih v tej organizaciji.

Prva resolucija podpira sklep časopisa generalnega ravnatelja Johna Taylora, ki meni, da bo po pravilniku o osebju UNESCO ni mogoče odgovadati nobenemu funkcionarju, češ da se je ukvarjal s delovanjem, ki ni v skladu s pravili o vedenju osebja.

Druga resolucija, ki so jo sprejeli po proučitvi odgovorov članic držav UNESCO, se nanaša na spremembe, ki bi jih bilo treba vnesti v obrazce, katere izpolnijo tisti, ki prosijo za zaposlitev v tej organizaciji. To vprašanje so sprožili v zvezi z istim ameriškim dekretom, ki pravi, da morajo biti pogoji za zaposlitev enaki za funkcionarje vseh narodnosti, ki so zastopane v UNESCO. Resolucija pravi, da je vprašalne pole, ki so jih pripravile ZDA, mogoče pošiljati, ne da bi pri tem nastal vtis, češ da jih podpira tudi ta organizacija, ker bi to nasprotovalo načelnemu stališču odbora.

Začasnemu generalnemu ravnatelju bo prizadetim osebom pojasnil, da je vprašalno polo izdelala vlada ZDA in da UNESCO zanjo ne prevzema nikake odgovornosti.

Sovjeti ne bodo odvrnili Turčije od utrjevanja balkanskega sporazuma

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 15. jun. V ankarških političnih krogih pričakujejo, da bo turška vlada v nekaj dneh odgovorila na noto vlade ZSSR Sodiho, da bo odgovor kratak in da v njem ne bodo niti omenili vprašanje morske ožine, ki v ostalem v ruski verbalni noti tudi ni bilo dovolj razloženo.

Z mnogih strani poudarjajo, da bi bilo napak misliti, da bi utegnili ta sovjetska diplomatska poteza zavreti globlje in učinkovitejše balkansko sodelovanje Sodiho, da bodo o tem posebej razpravljali ob obisku maršala Papagosa v Ankari.

Po včerajšnjem govoru maršala Tita v Pazinu tu naglašajo, da so Beograd, Ankara in Atene vnovič potrdili svoje enotno stališče v tem, da ne dovolijo, da bi sovjetska »mirovna ofenziva« razbila njihove skupne obrambne napore in da so bolj kot kdajkoli pripravljene utrditi balkansko pogodbo in zavezištvu treh držav.

Vladno glasilo »Zafers« pravi danes: Nobenega poviča ni, da bi se zmanjšala budnost. Mi se ne veselimo preveč, da so Rusi opustili svoje zahteve po naših pokrajinah, oporiščih in morskikh ožinah, kot se nismo preveč razburjali, ko so jih pred 8 leti od nas zahtevali. Pač pa se mora veseliti javnost ZSSR, ko vidi, da postaja njihova vlada čedalje bolj pametna. Časnik dalje poudarja, da je sovjetska nota nedvomno pomemben korak v politiki te države, ne sme pa v nobenem primeru zavreti turških

Mariejeva posvetovanja se nadaljujejo

Pariz, 15. jun. (Tanjug). Sodiho, da bo André Marie še to noč odgovoril predsedniku republike Vincentu Auriolu, ali sprejema manda za sestavo vlade. Danes je nadaljeval posvetovanja s prvaki posameznih političnih strank in akualni doseči sporazum na temelju »minimalnega programa«. Poročajo, da je posameznim politikom že ponudil nekaj mest v svoji vladi. Tako je ponudil ministristvo za narodno obrambo Pineju resor za finance Edgaru Faureu, zunanje zadeve pa Georgesu Bidaultu. Če bo Marie sprejel mandat, bodo v zbornici razpravljali o investituri brzokone v četrtek.

Egiptovska vlada hoče ustanoviti močno armado

Kairo, 15. jun. (AFP). Generalni tajnik egiptovske revolucionarnega sveta polkovnik Gamal Abdel Naser je včeraj na velikem zborovanju v Aleksandriji izjavil, da si egiptovska vlada zelo prizadeva, kako bi ustanovila veliko dobro oboroženo in izurjeno vojsko, ki bo bila vedno pripravljena braniti neodvisnost države. Vlada zna biti po njegovih besedah potrpežljiva, pri čemer je polkovnik Naser dodal, da se Egipt tolika časa ne bo začel boriti proti Angležem dokler ne bo popolnoma pripravljena.

DANES PO SVETU Strah pred kondominijem

Predstnik italijanskega zunanjega ministrstva je včeraj izjavil, da bi imeli predlogi predsednika Tita za rešitev tržaškega vprašanja za posledico »stalen spor« med Italijani in Slovenci, ki žive na tržaškem ozemlju. Italijanski vladni krogi menijo, kot poroča agencija Ansa, da bi ti predlogi pripeljali do trajnih sporov med Italijo in Jugoslavijo, ne pa do njihove rešitve. Pripeljali bi celo do »absurdnega razkosa« STO zaradi česar vsi ti predlogi »ne morejo biti resna podlaga za rešitev vprašanja«.

Z drugimi besedami, do nesoglasja med Italijani in Slovenci ne bo prišlo oziroma med njimi bo prišlo do pomiritve, če bo vse Spodobno tržaško ozemlje priključeno Italiji (!) Kje je tu logika? Če je italijanski vladni resnično do tega, da ne bo v Trstu in okoli Trsta »stalnih sporov«, tedaj se ne bi bilo treba bati predloga predsednika Tita o kondominiju. Kajti oblast enega ali drugega guvernerja, ki bi se menjavala, kot je predlagal predsednik Tito, bi bila bolj kontrolnega in simboličnega pomena. Ustvarili bi majhno in složno skupnost, v kateri bi bilo žoljnije znošno, v kateri ne bi bilo narodnega sovraštva, niti kakršne koli drugačne diskriminacije in v kateri bi vladal resnično demokratični sistem. Zakaj vladni funkcionarji v Rimu domijo, če bi tržaško ljudstvo znalo ozpustiti demokratični sistem in narodno strpnosti? Za takimi domoi o sposobnosti Tržčanov, da si sami upravlajo, se lahko skrivajo samo zahteve po vsiljevanju svoje oblasti in svojega režima. Ta režim ni za Slovence prav nič drugačen kot je bil tisti pod Musolinijem, o čemer pričča neznojni položaj Slovencev, ki so ostali o mejah Italije. Ta režim diskriminacije in raznarodovanja so spoznali Slovenci tudi v coni A STO. Tu je vir nevarnosti in nesoglasij s Slovenci, ne pa v nekem »stalnem sporadu« Slovencev in Italijanov o Trstu, ki ga nikoli ni bilo in ga tudi ne more biti, če ne bi bilo zatiranja in ekspanzionizma iz Rima.

Funkcionarji italijanske vlade, ki so očitno razočarani zaradi sprejema etničnega načela, pri katerem so tako ozirjali in s katerim so nameravali odrezati Hrovate in Slovence od morja, oziroma s katerim bi sami dobili če bi sprejeli pravično in logično etnično načelo, le tri ali štiri oaze, so začeli tožiti zaradi morebitnega razkasanja Spodobnega tržaškega ozemlja. Toda to je podlaga, ki so jo sami predlagali

Značilno je, da se italijanski vladni funkcionarji kot tudi tisk (fašistični »Tempo«, ki poziva k okupaciji cone A, se zgraža, češ da za Jugoslavijo ne obstaja zgodovina Benečije), ukvarjajo s tem, kaj bi bilo, če bi sprejeli pravično in logično etnično načelo, ne omenjajo pa predloga o rešitvi tržaškega spora na osnovi kondominija, ki je najstvarnejša rešitev v današnjih pogojih. Če so v palači Chigi resnično proti razkasanju STO in za pomiritev z Jugoslavijo, potem bi morali sprejeti kondominij, pri čemer bi imeli italijanski in jugoslovanski guvernerji spoštovati voljo in pravico ljudstva STO. Jugoslavija je pristala na to žrtvo kljub temu, da leži etnično strnjeno ozemlje še nekje pri Trzinu ob Soči. To je storila v korist sporazuma in o želji po sodelovanju z Italijo, kar bi koristilo narodom obeh držav in miru sploh. Vrsta je na italijanski vladni, da se odpove imperialističnim apetitom in da ne zahteva fistege, kar ni njeno in česar ne more dobiti. Proti komentarju palače Chigi ne kaže pripravljeno italijanske vlade, da se loti pametnega reševanja tržaškega vprašanja. V.T.

Z VSEH STRANI SVETA

VZHODNA NEMCIJA Na meji v Berlinu odpravili nadzorstvo

Berlin, 15. junija (United Press). Kakor poročajo zahodnoberlinske oblasti, so sovjetski organi skoraj popolnoma odpravili nadzorstvo nad vožlji in potniki na berlinski avtomobilski cesti, ki veže Zahodno Nemčijo z Berlinom. Prav tako so skoraj popolnoma prenehali z zaplombami avtomobilov iz zahodnih sektorjev.

URUGVAJ Ratificirana vojaška pogodba z ZDA

Rio de Janeiro, 14. junija (Tanjug). Urugvajski predstavniki dom je ratificiral s 55 glasovi proti 29 dvostransko vojaško pogodbo z ZDA. Pred tem je pogodbo ratificiral že tudi senat.

KOLUMBIJA Bivšega predsednika bodo izgnali

Bogota, 15. jun. (United Press). Novi predsednik Kolumbijske general Pinilla, ki je v soboto izvedel državni udar, je sinoči na velikem zborovanju v Bogoti pred 40.000 ljudi izjavil, da je vojaštvo prevzelo oblast, da bi preprečilo neustavno delovanje bivšega predsednika Gomeza. Dodal je, da bo nova vlada, ki jo sestavljajo skoraj v celoti konservativci, storila vse, kar je v njeni moči, da bi okrepila kolumbijske oborožene sile.

Gomez je še vedno v hišnem priporu in mislijo, da ga bodo izgnali v Španijo. Nova vlada je včeraj aretirala nekovega sina urednika lista »El Sillo« in prepovedala nadaljnje izhajanje tega lista ter časopisa »El Diario Grafico«.

PERU Oster ultimatum Ekvadorju

Rio de Janeiro, 15. jun. (Tanjug). Po poročilu ameriškega komentatorja Pearsona je prišlo v odnosih med Perujem in Ekvadorjem do nove ostre napetosti. Vlada generala Ordie v Peruju je poslala oster ultimatum Ekvadorju, v katerem mu zahteva le brezpogojno ratifikacijo pogodbe o

Letourneau o odhodu kralja Kambodže

Pariz, 15. junija (United Press). — Francoski minister za pridružene države Jean Letourneau je sinoči izjavil, da je sklepe kambodžskega kralja, da osebno začne boj za neodvisnost svoje države, neprifitkovan in neupravičen izrazil je mnenje, da bo ta kraljev sklep samo zamotal rešitev stevilnih vprašanj in povzročil zmedo v državi.

Letourneau je zanikal obtožbe kralja Kambodže, češ da so se Francozi izogibali končnega sklepa o neodvisnosti te države. Francoski minister je sprito tega omenil, da je mešana francosko-kambodžska komisija izdelala načrt reform in da sta obe strani ta načrt tudi sprejeli. Po njegovih besedah so vojaške določbe teh reform izdelali v soglasju z zahtevami kambodžskega kralja, tako da je njegov neprifitkovan sklep, da se umakne v Siem, popolnoma neupravičen.

Kralj Kambodže je včeraj izdal proglas, ki pravi, da so pariški predlogi popolnoma nezadovoljivi.

GOSPODARSKI KOMENTAR

»Intervencija« in intervencija

Razvoj družbenega samoupravljanja v krajevni skupnosti zadeva na takšne ovire, ki so ali izraz ostankov upravnega vmešavanja v gospodarstvo, ali pa posledica vulgarne pojmovanja samostojnosti kolektiva...

Poglejmo nekaj primerov iz Niše. Primer Mestnega inštalaterskega podjetja vzbuja posebno pozornost. Tam so z odlokom ljudskega odbora zaradi raznih nepravilnosti v kolektivni izmenjali direktorja. Ves delavski svet pa je potem prišel k predsedniku odbora in odločno protestiral proti temu sklepu.

O dogodku v podjetju za meso so po mestu dolgo govorili. Tu so vrgli proč 2700 kg jagnjetine samo zato, da se ne bi pocemila! Ko pa so nekateri predstavniki ljudskega odbora to grajali, so jim v podjetju rekli: »Kaj se pa vmešavate v to? To je naša stvar!«

Nekaj podobnega je nekoč odgovorilo tudi prometno podjetje. Skupina delavcev z direktorjem na čelu je vzela avtobus, in sicer iz javnega prometa, in se vdajala na izlet, oziroma na nogometno tekmo. Avtobus so malone povsem polomili, potem pa so odgovorili: »To se nikogar ne tiče. Saj je avtobus naš, ne pa mestnega odbora.«

Za takšnimi gesli se pravzaprav skriva naziranje, ki ni povsem slučajno, da namreč sklepov delavskega sveta kot organov samoupravljanja nihče ne sme spreminjati, pa naj bodo

kakršnikoli. Razen te, dozdevno »demokratske« trditve, se zavedamo včasih tudi na razne spekulantske poskuse, neupravičeno okoriščanje na račun družbe in nehumano ravnanje z ljudmi.

To potrjujejo tudi »jurišni sveti« so se zavzemali za to, da bi čim več denarja razdelili na roke, ker so pojem skupnosti ločili od sebe in osebne koristi. Dogajalo se je tudi, da so delili presežke plačnih skladov tudi takrat, ko sploh niso bili doseženi po zaslugi kolektiva. Ko govorimo o skladih, je treba poudariti tudi »gospodarjenje«, ki ni redko.

»Zitopromet« v Nišu je nameraval zgraditi veliko poslopje za upravo podjetja in za stanovanja. Iskal je prostor, tajništvo za komunalne zadeve ga je izsiljevalo in pri prič obdilo. V »Zitoprometu« so si razlagali to kot represalijo, ker iz svojih skladov niso podprli graditve poslopja za trgovino, čeprav so bili že dali zanj nad štiri milijone. Obveznosti pa imajo tudi do drugih mest, kjer so njihove podružnice. V odboru pa trdijo, da je to naključje in da o izsiljevanju ni govora. Naj bo že kakorkoli, Niš je zaradi tega izgubil več sto kvadratnih metrov novega stanovanjskega prostora. Razen tega je »Zitopromet« zahteval sestanek s kolektivom Mestnega mlinskega podjetja za-

radi združitve. Navedel je tehnogospodarske razlage z namenom, da bi se zboljšala mlinska industrija, ki je zastarela. Iz Sveta za gospodarstvo pa so odgovorili, da sestanka ne more biti. A zakaj? Predlog je gospodarsko popolnoma utemeljen.

Ali pa je predsednik mestnega ljudskega odbora svoj čas z naredbno v Narodni banki blokiral izplačilo presežka plačnega sklada vsem podjetjem. Mnogi razlogi so sicer zahtevali nekakšen ukrep, vprašanje je pa, ali naj bi bil prav tak. Sicer pa, zakaj bi ne upoštevali sveta proizvajalcev oziroma skupščine ljudskega odbora?

Spričo tega primera pridemo do značilne oblike upravnega vmešavanja, lastne posameznim organom in funkcionarjem ljudskih odborov. V večini primerov je prišlo do tega vmešavanja takrat, ko je bila intervencija dejansko umestna, nekateri organi in posamezniki pa so si pri tem lastili pravice, ki jih imajo izključno predstaviška telesa.

Zaradi takšnih nazorov se je dogajalo, da sta sklade razdeljevala samo dva ali trije. To seveda običajno imenujemo »pobude«. Proti njej morda ne bi nihče protestiral, ko bi vzdržala kritiko vsaj enega predstaviškega telesa komunne. Drugače pa to ni več družbena kontrola, marveč kontrola posameznikov.

Jovan Raičević

KAKO BI TOVARNA DUŠIKA V RUŠAH LAHKO BOLJ POMAGALA KMETIJSTVU

Ruška tovarna dušika se je po vojni vrgla na proizvodnjo izdelkov, ki sta jih potrebovala naša mlada industrija in kmetijstvo. Njena glavna proizvoda sta karbid in umetno gnojilo, razen tega pa se je lotila povsem novih produktov, kakor so amonijak, cianid, plin za hladilne naprave,

hkrati pa je znatno povečala proizvodnjo kisika in Dissu plina. Konec lanskega leta je tovarna začela dobavljati tudi korund, ki ga potrebujejo za izdelavo brusov, smirkovega papirja itd. Podjetje upa, da bi s korundom v prihodnjih letih lahko nastopilo na mednarodnem trgu, vendar pa bi za proizvodnjo korunda potrebovalo nekaj električnih peči, za katere nima dovolj sredstev.

V inozemstvo prodaja tovarna karbid in ferokorund, inozemstvo, zlasti kupci iz Avstrije, Italije, Egipta in Srednjega vzhoda pa se zanimajo tudi za naš cianid, ki ga pa ruška tovarna ne izdeluje dovolj niti za domače potrebe. Prav tako tovarna ne more kriti naraščajoče domače potrebe kmetijstva, ki jih naše kmetijstvo potrebuje letno kakih 60.000 ton. Vse to sili ruško tovarno dušika k povečanju proizvodnje. Graditi bi morala nove ter razširiti oziroma modernizirati že obstoječe objekte ter nabaviti ustrezno opremo. V te namene bi podjetje potrebovalo za blizu milijardo dinarjev sredstev.

Kupna moč delovnih ljudi na Češkoslovaškem

Narodni poslanec prejema mesečni pavšal 12.000 kron razen posebnih nagrad za vsako sejo in ostalih prejemkov od svoje redne zaposlitve, ki mu je glede na njegovo poslansko funkcijo zagotovljena. Njegova plača je torej najmanj desetkrat večja od plače preprostega državljanca. Narodni poslanec Šnobl je bil hkrati glavni direktor praške tovarne »Stalingerad«. V tovarno je prihajal, kadar je bilo treba podpisati plačni spisek in prejeti direktorsko plačo 30.000 kron, kar pomeni, da je samo iz teh dveh virov prejemal 42.000 kron mesečno. To pa je povprečna letna plača inženirja ali visoko kvalificiranega tehnika, ki dela že dolga leta. Direktor praškega podjetja za

žavljanov Češkoslovaške. Očitno pa je, da na tem sloneči sklepi ne morejo biti merilo za presojanje življenjskega standarda. Če naraščajo nove cene predmetov individualne potrebe in tekočih neblagovnih storitev hitreje kakor denarni dohodki, kupna moč pada, in nasprotno. Poglejmo značilno razlogo tega: »Za primerjavo s predvojnimi obdobjem so se dohodki delavcev povečali štiriinpolkratno, cene pa so približno trikrat višje. To pomeni, da so se dohodki delavcev v primerjavi z letom 1946 povečali za dobrih 70 odstotkov.« (Ekonomski bilten št. 220 za leto 1952.)

Kar se tiče tega citata in sploh podobnih trditvev, da so se dohod-

ki glede cen javno poudarjajo, da so se v primerjavi z letom 1946 zvišale samo trikratno, je to očitna neresnica in izjavljen poskus, da bi ljudi preslepili. Vprašanje nenehne naraščanja cen je namreč vsakdanja in najbolj občutljiva točka povprečnega gospodinjstva na Češkoslovaškem. Morda pa je izumitelj tega trikratnega zvišanja cen vendar imel pred očmi neko realno podlago, ko je javno izrekel takšno sodbo. V tem primeru se lahko omenjeno »trikratno zvišanje cen« v primerjavi z letom 1946 morda, in sicer z mnogimi pridržki, nanaša samo na racionalne predmete, ki jih kupujejo ljudje na mesečne nakaznice. Živila, ki jih tako dobiš, pa so tako pičila, da

Po dejanskih dohodkih državljanov lahko sodimo o njihovi življenjski ravni. Poglejmo torej na ta problem v glavnem v luči kupne moči povprečnega delovnega človeka na Češkoslovaškem.

Povprečni mesečni prejemki polkvalificiranega osebeja v upravi in razdeljevanju so se lani in letos gibali od 1700 do 2700 kron. Kvalificirano osebeja s fakultetno izobrazbo ima v upravi po letih službe od 2450 do 6000 kron mesečno. Načelniki oddelkov in višji uslužbenci njihovega položaja imajo od 5000 do 7500 kron. Nekvalificirano pomožno osebeja v industriji in rudarstvu je plačano po normah in prejema zdaj povprečno 9 do 12 kron na uro, ali največ 2500 kron na mesec.

Največji prejemki visokokvalificiranega delavca v industriji ali rudarstvu znašajo 5616 kron s pogojem, da stoodstotno izpolnjuje norme, tudi če dela samo osem ur na dan.

Ti podatki o povprečnih plačah se nanašajo na glavno delovno silo na Češkoslovaškem. Čežjo nam veliktanske razlike zaradi pretiranega nagrajevanja privilegiranih pripadnikov najvišje birokracije, policijskih in vojaških organov in podobnih privilegiranih kategorij. V njihovo korist in na njih sloni sedanji notranji prisilni sistem na Češkoslovaškem.

Plače raznih direktorjev velikih podjetij in tovarn se gibljejo povprečno od 20.000 do 30.000 kron na mesec. Najnižja začetna plača organa tajne policije (STB) znaša 7500 kron. Vsteti pa niso privilegiji glede preskrbe iz najrazličnejših in čedalje bolj razširjenih trgovin po posebno nizkih cenah itd. To velja seveda za ves privilegirani sloj. Plača kapetana češkoslovaške vojske znaša 8000 kron, podpolkovnika pa od 13.000 do 15.000.

Tovarna »Stalingerad« v Pragi (prej imenovana »Titovi zavodi«)

preskrbo »Bratstvi« ima mesečno plačo 30.000 kron, vodja neke prometne ustanove v Pragi pa 22.000.

Uradna češkoslovaška razlaga in komentarji o življenjskem standardu prikazuje samo naraščanje denarnih dohodkov, na podlagi česar tudi povečuje »srečno in bogato« življenje dr-

ANKETA »BORBE« O TRGOVINI

Bolje je, da trgovina posluje po sistemu razlike v cenah

Slabe strani predloga, naj bi uvedli maržo in rabat

Pravilno je mnenja, naj ima trgovina določeno storitveno značaj, brez kakršne koli akumulacije, da bo prišlo blago čim ceneje do potrošnikov. Ali pa bi bila marža (individualna in povprečna) in rabat dovolj izpodbudna, da bi zamenjala razliko v ceni?

Marža je zmeraj upravni ukrep, če je povprečna — enemu podjetju bo dobra, drugemu pa ne, če pa je individualna, bo v marsičem odvisna od subjektivnega činitelja. Uvedba rabata pa bi utegnila imeti drugačne posledice. Verjetno je, da bi industrija ali kaka panoga industrije v tem primeru glede na majhna proizvodne možnosti poslovali samo z večjimi podjetji. Posledica tega bi bila, da bi v nekaterih krajih tega blaga primanjkovalo, v drugih pa bi ga bilo preveč. Zato bi lahko prišlo do preprodaje, do verižne trgovine, s tem pa spet do nepotrebne podražitve blaga.

KAKO RAZDELITI DOHODEK? Pri obravnavanju tega vprašanja moramo tudi misliti na to, da je naša trgovina razmeroma primitivna (zlasti s kmetijskimi pridelki, tako glede lokalov, prevoznih in tehničnih sredstev, kakor tudi glede skladišč, zlasti hladilnih naprav). Kako urediti to vprašanje? Ali s kreditom? Kako urediti vprašanje obresti? Kako z maržo ali rabatom, ali kako drugače? Posebno vprašanje je, od kod dobiti sredstva za kritje razlike, ki nastane zaradi sprememb v ceni blaga, ki je že v trgovini in ki mu je industrija dvignila ceno. Ta negotovost je vplivala na trgovinska podjetja, da so doslej zaračunavala večji odstotek rizika. Mar ni spriče vseh teh razlogov bolje, za zdaj ostati pri načelu razlike v ceni? Meni se zdi, da bi bilo boljše pustiti, da bi se razmerje med proizvodnjo, trgovino in potrošnjo vskladilo prek trga.

Pa tudi, če bi ostali pri razliki v ceni, je treba razdelitev dohodkov v okviru podjetij spremljati. Dohodek je treba razdeliti na del, ki izvira iz povečanja prometa in zmanjšanja stroškov, ter na del, ki ga doseže podjetje s konjunkturo. Z drugim delom bi skupnost po kritju nastalih razlik v ceni razpolagala prek sveta proizvajalcev in ga uporabljala za lastne investicije v podjetju in za komunalne potrebe. Meoto sklada za samostojno razpolaganje naj bi zavzel sklad za investicije. Tako bi se izognili možnosti razsipanja družbenih sredstev.

SISTEM DELITVE DOBIČKA NI DOBER

Tu nastaja še eno vprašanje: kako vzpodbujati boj za znižanje stroškov, za manjše razsipanje, za manjši kvar blaga? Drži, da na tem vprašanju kolektivni zdaj niso povsem zainteresirani. Ne zadostuje samo omejiti zaslužek (lani je bil omejen le toje je pa še bolj), marveč je treba omejiti tudi stroške. Naj se zde stroški naše trgovine glede na kapitali-

stično še tako majhni, menim, da bi lahko bili še manjši. Velik del sredstev gre za reklamo, za dnevnice, za kvar blaga itd. To je treba izpodbijati prek svetov proizvajalcev, ki bi ob koncu leta trgovinskim podjetjem, kjer je bil dosežen nižji odstotek stroškov, dovoljevali povečanje povprečnega zaslužka.

Tudi sistem delitve zaslužka v kolektivih ni dober. Pretiti je treba na nagrajevanje po delovnem pünku vsakega posameznika (odstotek na promet pri prodajalcu). Sedanjí sistem ne vzpodbuja vsakega posameznika k večji vnemi, ker lahko s prodajo samo nekaterih predmetov, po katerih je povpraševanje večje, dosežejo potrebni zaslužek za ves kolektiv.

Prodajalci, ki prodajajo predmete, po katerih je povpraševanje manjše, niso zainteresirani na povečanju prometa, ker jim zaslužek zagotavlja kurentni predmeti. Uvedba zaslužka na podlagi osebne storitve bi vplivala tudi na zvišanje delovne storilnosti obrata in zmanjšanje stroškov.

ZA POTROŠNIŠKE ZADRUGE

Ne delam si nobenih iluzij, da bi lahko z zadrugami znižali cene ali odstranili vse slabe strani naše trgovine.

vine. Toda zdaj imamo n. pr. turistične objekte, ki jih upravljajo delavci, in objekte, ki jih upravljajo sindikati (sindikalski počitniški domovi). Prva oblika je vsekakor neprednostna, splošno družbena. In vendar se cena penziona v več počitniških domovih, v katerih se ljudje tudi bolje počutijo, nižja, ker v njih bolj skrbe za udobnost. Zato mislim, da bi bilo treba vprašanje potrošniških zadrug dobro proučiti ne le s stališča njihovega vpliva na splošno ravno cen, marveč tudi glede kontrole potrošnikov in znižanja stroškov v trgovini.

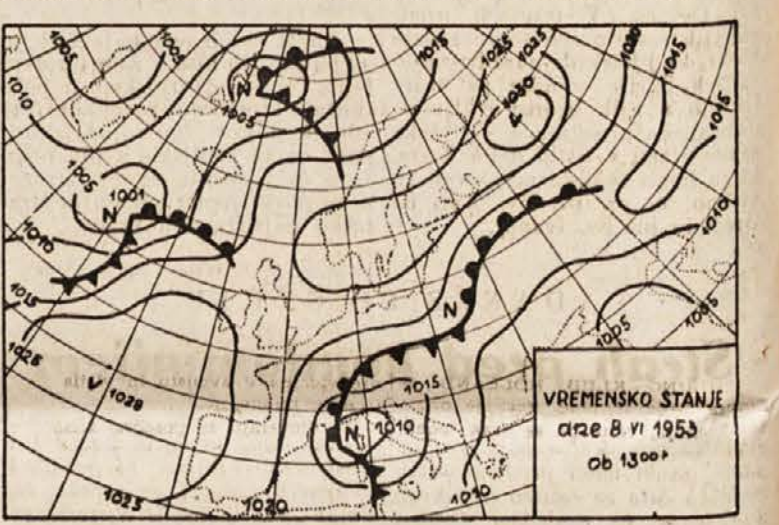
Ni dvoma, da je potrošnik zadržanik, ki je vplačal delež in ki pričakuje, da mu bodo nekaj odstotkov denarja vrtili s restorinom (ki ga je porabil za nakup blaga), bolj zainteresiran na trgovini, kakor potrošnik, ki se preskrbuje pri podjetju pod uprave kolektiva. Tudi konkurenca med trgovinskimi podjetji bi bila ostrojša, če bi imeli ti dve obliki lastnine, kakor je zdaj. Vse to govori za ustanavljanje potrošniških zadrug, seveda, če so ljudje za to.

Slobodan Čirič, predsednik GO sindikata trgovinskih delavcev

Vreme v preteklem tednu

Čeprav se je v začetku tedna zgradil sorazmeren močan hrbet visokega zračnega pritiska med vzhodno Evropskim in Azorskim anticiklonom, tor zanje široko področje severne in severozahodne Evrope, so se vendar

Grönlanda proti Angliji depresija s globino 993 milibarov, ki je dovajala vzhodno Evropo nov val hladnega zraka. Pod vplivom teh dveh tvor se ni pričel razkrajati samo omejeni hrbet visokega zračnega pritiska

v Sredozemlju ohranile ciklonalne motnje, ki so povzročale pretežno oblačno vreme v zahodni in južni Franciji, severni Italiji, Sloveniji, na Balkanskem polotoku in Panonski nižini.

Za značaj vremena v začetku tedna je značilno, da se je pod vplivom dotoka hladnega zraka v predelje zahodne Evrope in severne Španije sorazmerno nazlo ustvarila nad Oserdnim Apeninskim potokom depresija, ki se je nato pomikala proti Genovi. Istočasno pa se je gibala od

na severozahodno Evropo, ampak se je tudi močno umaknilo proti jugu Atlantsko anticiklonalno jedro. Tako se je ponovno odprla prosta pot za vale morskega-polarnega zraka, ki so z izredno hitrostjo prodirali v Sredozemlje ter povzročali zapleteno frontarno valovanje na področju med Karpati, Apalpi in Apenini, kjer so bila najintenzivnejše padavine.

Ze 9 v zlasti 10. t. m. pa je nastopila delna sprememba navedenega baričnega reliefa Od Azorov se je namreč ponovno pričel graditi dokaj visok anticiklon in sicer v dveh smerih: proti severu in severovzhodu. Medtem ko je prva komponenta deloma dosegla že bližino Grönlanda, se je severovzhodna počasno razraščala čez Anglijo in bilo je videti, kakor da se regenerira situacija, kakršna je bila v začetku preteklega tedna t. j., da se ustvari ponovno hrbet visokega zračnega pritiska med Azorskim anticiklonom in še vedno obstoječim jedrom visokega zračnega pritiska nad severovzhodno Skandinavijo.

Novi prigor polarnega zraka 11. t. m. pa je ponovno porušil opisano stanje in ustvaril razpoloženje za nestabilno vreme v vsej Zahodni in Srednji Evropi. Čeže, da se valj morskog-polarnega zraka sicer slabijo na vsa Zahodna in Srednja Evropa se že nahajala v močnem brezglednem polju, zato ni pričakovati v prihodnjih dneh izredno intenzivnih padavin, ampak predvsem le krajevne plohe, ki jih ustvarja dnevna termična konvekcija.

V preteklem tednu je padlo v Sloveniji največ padavin v Primorju in Alpskem svetu, najmanj pa jih je dobila Ljubljanska kotlina in severovzhodna Slovenija. Po izmerjenih vrednostih imamo naslednje količine: Ajdovščina 93 mm, Planica 76 mm, Jezersko 56 mm, Slovenj Gradec 49 mm, Maribor 58 mm, Murska Sobota 33 mm, Novo mesto 54 mm in Ljubljana 23 mm. Temperatura se v preteklem tednu ni bistveno menjala in je bila, sorazmerno zelo visoka za tako množino padavin, kar je deloma posledica souplivanja morskega tropskega zraka pri opisnem vremenskem razvoju. Pučnik Janko

Nazadovanje proizvodnje v Evropi

Pariška izdaja newyorškega časnika »New York Herald Tribune« je v svojem mesečnem gospodarskem pregledu z dne 8. junija 1953 da je podoben za premož Ekonomsko komisije Združenih narodov za Evropo sporočil, da je treba računati, da bodo rudarji v premožovnih evropskih deželi v tretjem četrtletju letošnjega leta nakopali dva milijona ton premoža manj. Časnik nadalje piše: »Do tega nazadovanja k hibernski kopanežni premoži v primerjavi s prejšnjim največ padavin, ki je značilno v drugem četrtletju, ki je značilna 12.447.000 ton. Čeprav se je Francija, Posnarju, Zahodni Nemčiji in na Spitzbergu nakopali več premoža je prišlo zato, ker so za nakopali manj v Belgiji in Veliki Britaniji.«

Če proučimo položaj v posameznih deželah, bomo videli, da imajo prezešek premoža ki ga uporabljajo za proizvodnjo plina hkrati pa imajo pomembno premoža za potrebe kokiranja in antracita. Če je posledica nezadostnega uvoza iz virov zunaj Evrope v primerjavi z drugim četrtletjem kaže, da bo za dobrega pol milijona ton manjša proizvodnja koksa povpraševanje v celoti zadovoljila.

Slavko Milosavljevič

Avtomobilna cesta Beograd-Niš-Skoplje-Solun

Graditi jo bodo začeli najpozneje leta 1955. — Srbija bo investirala kakih 17 milijard dinarjev

Skupina strokovnjakov iz Srbije že dve leti pripravlja načrte za novo avtomobilsko cesto Beograd-Niš-Skoplje-Solun. Prejšnji teden so ustanovili komisijo, ki bo pripravila dokončni načrt. O novi avtomobilski cesti bo razpravljala tudi javnost. Skozi Srbijo bo cesta dolga 384 km, široka pa 12 m. Investicije v Srbiji bodo znašale kakih 17 milijard. Cesta naj bi bila dograjena leta 1962.

Konec julija bodo generalni načrt prvega dela predložili Izvršnemu svetu Srbije, dela pa se bodo začela leta 1955.

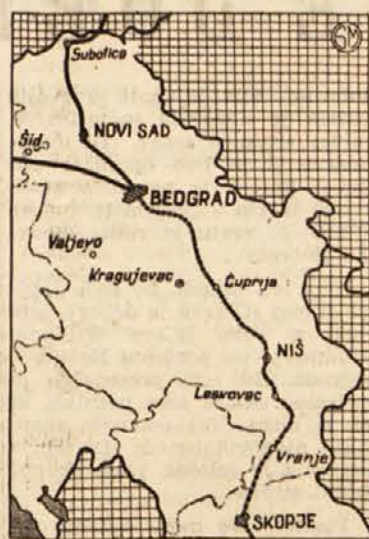
PO VAZNOSTI PETA CESTA V EVROPI

Avtomobilsko cesto Beograd-Niš-Skoplje bodo pozneje podaljšali do Soluna, od koder so jo Grki že začeli graditi. Evropska Ekonomska komisija OZN je raz-

glasila to cesto zaradi njenega velikega pomena za promet z Evropo ter bližnjim in Srednjim vzhodom za mednarodno cesto št. 5. To pomeni, da bo po važnosti peta v Evropi, čeprav je na evropskih tleh kakih 200 mednarodnih cest. Ob novi avtomobilski cesti živi nad dva in pol milijona ljudi samo iz Srbije. Ze to kaže, kako važna bo za promet. Z njo bo povezana avtomobilska cesta Beograd-Zagreb, pa tudi cesta Subotica, Novi Sad, Beograd. Povezana bo tudi z našimi največjimi tovarnami in rudniki Borom, Majdanpekem, Trepčo, Svetozarevom itd.

Strokovnjaki so izračunali, da bo nova avtomobilska cesta za Srbijo v gospodarskem oziru zelo važna. Investicije bodo za 7 milijard manjše od stroškov za popravilo cest na tem področju v 20 letih. Zanimivo je ob tej priliki primerjati rentabilnost železniških prog in modernih cest. Z investicijami, ki bodo potrebne za 500 km dolgo jadransko železnico Beograd-Bar, bi lahko obnovili in zgradili nad 2300 km dolgo cesto, torej šestkrat daljšo od avtomobilske ceste Beograd-Niš-Skoplje. Strokovnjaki pravijo, da to pomeni, da je železniški monopol v prometu že omanjan in da se promet čedalje bolj umika s tračnic. Zaradi naraščajočega avtomobilskega prometa so v ZDA že opustili nad 32.000 kilometrov železniških prog. Nekaj podobnega se je zgodilo v Kanadi, Franciji in Nizozemski.

Kaj pa pri nas? Nobeni carinski čimtelji niso mogli preprečiti, da je bil cestni promet med

Beogradom, Zagrebom in Reko lani malone za polovico cenejši od železniškega. Prevoznina za tono tovora je znašala lani na naših železnicah na vsak kilometer 8,03 din, s tovornimi kamioni pa 5,84 din, torej malone za 40% manj. Pri tem moramo upoštevati še to, da so naše ceste slabe.

O smeri nove avtomobilske ceste se še niso dokončno odločili. Za zdaj so trije predlogi. O njih bodo razpravljale še različne organizacije, potem pa bodo izbrali najboljšo in najprilagodnejšo traso. Nova avtomobilska cesta bo imela betonirano oziroma z drobnimi kockami tlakovano voznišče za teška vozila. Strokovnjaki računajo, da bo znašala dnevna obremenitev na njej v začetku 3500 brutoton. Srbija bo začela letos hkrati graditi več modernih cest. Zdaj ima nekaj nad 7000 km boljših cest, druge pa za promet niso primerne. Zaradi slabih cest ima Srbija vsako leto nad 12 milijard škode.

Načrt določa, da bodo znašale investicije do leta 1962 v dveh etapah blizu 80 milijard. Vsteti so tudi stroški za novo avtomobilsko cesto Beograd-Niš-Skoplje-Solun ter za ureditev glavnih cest, mostov in drugih naprav. O tem načrtu bo konec julija razpravljal Izvršni svet Srbije.

V KATERE POKLICE naj gre mladina

Poklice naj ustreza strokovnim, telesnim in duševnim sposobnostim

Po dokončani osemletni šolski obveznosti se otrok znajde pred zelo pomembnim življenjskim dogodkom. Odtociti se mora za poklic. Od te odločitve je odvisno, kako bo človek v življenju zadovoljen. Zato je izbira poklica tako pomembna stvar, da bi otroku predvsem morali pri tem skrbno pomagati starši in družba.

Težava je že v tem, da mnogi starši niti po imenu ne poznajo mnogih poklicev, zato silijo otroka v poklice, ki jim je slučajno znan, čeprav morada v nitemer ne ustreza otrokovim telesnim in duševnim sposobnostim. Napak je tudi, da nekateri še vedno radi delijo poklice na boljše in slabše. Vsak poklic je lep, če ustreza sposobnostim in osnovnim željam človeka. Nekateri starši slabo posteljejo svojemu otroku za življenje n. pr. prav s tem, da ga silijo v pisarničko delo, ko ga morda vesel kak ročni poklic.

KAKSNA IZOBRAZBA JE POTREBNA ZA RAZNE POKLICE

Univerza in visoke šole zahtevajo popolno gimnazijo z maturo. Popolno gimnazijo zahtevata nadalje tudi dveletna šola za medicinske sestre in dveletna šola za medicinske tehnike in rentgenske pomočnike.

Srednji strokovni kadri prihajajo iz ekonomskih srednjih šol, gradbenih tehnikumov z gradbinimi oddelki, odseki za industrijo gradbenega materiala in geodetskim oddelki, iz kmetijskih srednjih šol, iz tehniških srednjih šol, ki imajo razne odseke (strojne, elektro, metalurške, lesne, kemične, rudarske), tekstilnega tehnikuma, usnarskega tehnikuma, zobotehniške srednje šole, gozdarske srednje šole itd. Za vstop v te šole so potrebne štiri gimnazije in sprejemni izpit na teh šolah. Vse našete šole trajajo štiri leta, razen gozdarske, ki traja pet let.

Nepopolni srednji šoli, ki prav tako zahtevata štiri gimnazije, sta ad-

ministrativni šoli v Ljubljani in Mariboru. Nižji strokovni kadri prihajajo na primer iz kemolaboratske šole v Rušah, Tekstilne šole v Mariboru, šole za T. mehanike v Ljubljani, Babiške šole, šole za otroške negovalke, šole za bolničarke na Golniku (kandidati za zadnje tri šole morajo biti stari najmanj 18 let) in iz trgovskih vajeniških šol. Vse te šole sprejemajo kandidate, ki imajo štiri razrede gimnazije.

Najmanj dva razreda gimnazije mora dovršiti tisti, ki hoče v katero koli tako imenovano šolo s praktičnim poukom, kakor so razne industrijske, kmetijske, rudarske in druge nižje šole. Razen v strokovne šole se mladina lahko vključi v uk v številne obrti. Na praktični uk v podjetju, teorijo pa poslušajo v vajeniški šoli. Za uk v obrti in industriji je potrebna najmanj uspešno dovršena šestletka (razen za elektriko in grafično stroko, ki zahtevata nižjo gimnazijsko izobrazbo).

KJE SO PROSTA MESTA?

Gospodarski sveti na okrajih naj bi pregledali in ugotovili, kam vse se lahko vključi mladina na njihovem področju. Izračunali naj bi, koliko mladega kadra potrebuje industrija za normalno rast. Za obrtne obrate velja določba, ki določa, koliko vajencev mora imeti vsak obrat glede na število zaposlenih pomočnikov. Starši, ki žele poslati otroka v uk obrti, naj iščejo prazen prostor pri okrajnih obrtnih zbornicah in mojstrih, za vajeniška mesta v trgovini pa pri okrajnih trgovskih zbornicah in v podjetjih. Starši, ki hočejo dati otroka v srednje strokovne šole in v šole s praktičnim poukom, naj se obračajo naravnost na strokovne šole. Naslove posameznih strokovnih šol lahko dobe v vsaki osnovni šoli ali gimnaziji ter v objavah Sveta za prosveto in kulturo LRS.

Se nekaj let, tako nam obljublja načrti, pa bo mimo teh makedonskih makovih polj švignila moderna mednarodna avtomobilska cesta, po kateri bodo brzeli avtomobili iz Beograda čez Niš in Skoplje proti Solunu in v obratni smeri.

Tuji turisti nas obiskujejo vsak dan

Doslej je prišlo največ tujih gostov iz Anglije, Nemčije in Nizozemske

Pred nekaj dnevi so bili zaključeni zadnji dogovori z inozemskimi potovalnimi agencijami o bivanjih in potovanjih tujih turistov v Jugoslaviji z izhodiščem v Sloveniji. Med aranžmani za letošnje leto so najvažnejši predvsem holandski, angleški in nemški.

TOURING-KLUB HOLLAND že pošilja svoje skupine. Prva je prišla že 12. maja, vrste pa se vsak teden. Redno prihaja 45 turistov z avtobusom iz Holandije, ki bivajo najprej tri dni v Kopru v hotelu »Triglav«, nato pa sedem dni na Bledu v »Jelovici«. Kako veliko je zanimanje za Holandskem za Jugoslavijo, kaže dejstvo, da so bila vsa ta potovanja razprodana že v začetku maja. V mesecu juniju in avgustu se bodo skupine povečale na 90 ljudi. To je prva, takorekoč redna avtobusna zveza med Holandsko in Jugoslavijo. Za prihodnje leto ima TOURING-KLUB HOLLAND zelo velike načrte in bo večino holandskih turistov skušal usmeriti na Jugoslavijo.

WAYFARERS TRAVEL-AGENCY iz Londona pošilja vsakih 14 dni skupine okoli 30 ljudi. Skupine prihajajo do Beljaka z vlakom, tu pa jih pričakajo avtobusi Putnika in jih popeljejo v dveh smereh po Jugoslaviji: prva gre preko Ljubljane, Reke, Dubrovnika, Sarajeva in Zagreba nazaj, druga pa vodi v obratni smeri. Tudi s temi potovanji so gostje izredno zadovoljni in so razprodana že za vso sezono vnaprej.

POLYTECHNIC TOURING ASSOCIATION iz Londona je sklenil pogodbo za šest skupinskih potovanj po Jugoslaviji, od katerih se najbolj obnese ono z bivanjem sedem dni na Bledu in sedem dni v Portoržu ter potovanje Ljubljana-Dubrovnik-Ljubljana. Redno prihajajo skupine po 30 ljudi.

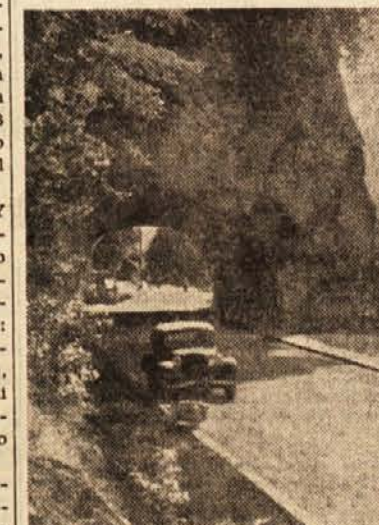
AUSTRIA TRAVEL AGENCY iz Londona pošilja vsak teden skupine po 26 oseb, ki jih gredo lakat naši vodniki v Salzburg, od koder jih z našim avtobusom vodijo do Reke, nato pa z ladjo dalje v Dubrovnik in nazaj na Bled.

SEE YUGOSLAVIA LTD. London, je zanimiv posebno zaradi tega, ker prihajajo njegove skupine predvsem v predsezoni (maj, junij) in po končani sezoni (september, oktober). Na jesenicah jih pričakajo avtobusi Putnika, od tu pa potujejo po najzanimivejši poti preko vse Jugoslavije: Ljubljana, Beograd, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Tučepi, Split, Zadar, Postojna, Ljubljana. Vsaka skupina, ki šteje 30 ljudi, prebije v naši državi 18 dni.

Francoski VOYAGE FRANCE EUROPE iz Pariza pošilja vsak teden skupine po 40 ljudi. Putnikovi avtobusi prevzamejo goste na mejni in jih peljejo preko cele države.

ganziral za angleško govoreče študente univerzitetni tečaj v svrhu spoznavanja jugoslovanske zgodovine, umetnosti in jezikoslovja. Ta tečaj, za katerega nosijo stroške udeleženci sami, se bo vršil v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu. Na njem bodo predavali profesorji z naših univerz. Tečaj bo predvidoma v avgustu in vlada zanj izredno zanimanje.

Za Slovenijo so posebno zanimive planinske ture, ki jih bo priredil letos londonski potovalni urad WAYFARERS & RAMBLERS. Razpisanih je pet tur s po 15 udeleženci po Julijskih planinah od Kranjske gore do Bohinja. Tudi te ture so že razprodane.

Ob Blejskem jezeru se vijejo razen cest tudi prijetne sprehajalne poti, na katerih si turisti in dopustniki svežijo svoje moči.

dane in bodo v prihodnjem letu organizirane v večjem številu.

Svedski urad SVETUR je pripravil v maju in juniju ter septembru in oktobru bivanja na Bledu po deset dni, poleg tega pa tudi v Portoržu — vse v najboljših kategorijah.

Med drugimi, manjšimi, a ne manj važnimi akcijami naj omenimo samo še nekatera:

Belgijski VOYAGE SOLEIL je sklenil pogodbo s hotelom Dom pod Voglom v Bohinju, kamor bo preko sezone pošiljal svoje goste. Te dni so se muddle pri nas tudi že manjše skupine Svedov in Nemcev, bili so tu direktorji angleških in holandskih letalskih podjetij v organizaciji letalske družbe KLM, napovedani so ameriški študentje, ki bodo bivali v Bohinju preko sezone, itd. Avstrijski potovalni uradi s Koroskega že sedaj redno prirejajo izlete na Bled za goste na Vrbskem jezeru. Napovedanih je že preko 40 izletov, ki bodo dvignili živahnost turističnega življenja na Bledu.

Napovedano je poleg drugih tudi izredno svojevrstno potovanje po Jugoslaviji, ki ga prireja londonska WINE & FOOD SOCIETY v mesecu septembru. To bo družba 48 sladokusev, ki žele prepotovati vsu Jugoslavijo ter povsod jesti in piti najboljša specialiteta lokalne kuhinje in vinogradov.

Za bivanje v Mostu na Soči se je

zanimala skupina 50 angleških profesorjev in študentov. Tu bi ostali ves mesec dni ter delali izlete v Trento in obrobne planine. Krajevno gostinsko podjetje pa je cene nenadoma in neupravičeno dvignilo tako visoko, da so potovanje odpovedali in gredo namesto k nam v severno Italijo. A. V.

VESTI IN ZANIMIVOSTI IZ LJUBLJANE

Zvišanje najemnin za lokale bo pripomoglo k vzdrževanju stanovanjskih poslopij

Ob uredbi prostega določanja najemnin za poslovne prostore

Nedavno je bilo z zvezno uredbo sproščeno oblikovanje najemnin za poslovne prostore. Na podlagi te uredbe je mestni ljudski odbor v Ljubljani izdal odlok, po katerem je odslej razpolaganje s poslovnimi prostori, za katere ni vezano na oblastveno odločbo in tudi ni omejitve glede najemnin.

Čeprav je določeno prosto oblikovanje najemnin za poslovne prostore, se mestni ljudski odbor ni mogel odločiti, da bi se lokalni v poslopijih, ki jih upravlja Uprava nepremičnih MLO, oddajali po načelu »kdo da več«, kar lahko pripelje do divjega licitiranja (kakor n. pr. v Beogradu in Zagrebu), marveč se najemnina za lokale v prostem pogajanju z najemniki določa tako, da cena v strogem centru za najboljše lokale ne presega 350 din na mesec za kvadratni meter, na periferiji pa največ 100 din. Pri trgovinah z živili se ta maksimum zniža za 25%, pri mlekarah pa za 50%.

Prehod od dosedanjega sistema dodeljevanja lokalov ozir. določanja cen ne sme biti prenegel, ker bi se licitiranje lahko maščevalo tako pri podletjih, če bi šla s ponudbami za najboljše lokale previsoko, kakor tudi pri potrošnikih, saj bi morala podjetja pretirano visoke najemnine vkaalkulirati v cene. Splošno preseljevanje trgovin pa tudi ne bi bilo v

interesu potrošnikov. Oglejmo pa si še drugo plat te nove ureditve. Zvišanje najemnin za lokale predstavlja vsekakor nov važen korak k rešitvi vprašanja, kako vzdrževati stanovanjski sklad. To vprašanje je zelo pereče, saj stanovanjskih poslopij več kakor deset let nismo redno vzdrževali. Popis stanovanj v drugi polovici leta 1949 je pokazal, da je od popisanih 48.000 stanovanjskih poslopij v 86 mestih in večjih krajih Slovenije le 28% zgradb. v redu, 45% zgradb. potrebuje manjša popravila, 26% zgradb. pa nujno ključje po večjih popravilih, medtem ko je 1% zgradb. neuporabnih.

S podražitvijo najemnin za poslovne prostore se bodo bistveno povečala sredstva za vzdrževanje, saj se bo zvišanje v celoti stekalo v sklad za obnovo. S tem je onemogočeno, da bi se povečani dohodki od najemnin uporabili za druge namene, kakor za vzdrževanje in obnovo poslopij. To je važno zlasti za privatni sektor lastništva, kajti pri tej ureditvi ni možnosti, da bi oživila hišna renta.

POLOVICA DOHODKOV — ZA IZDATKE UPRAVLJANJA

V Ljubljani, kjer predstavlja socialistični sektor lastništva po vrednosti približno polovico celotnega stanovanjskega sklada (čeprav so številu hiš le 20%), upravlja Uprava nepre-

mični MLO približno 900 stanovanjskih hiš, večinoma večjih. Lani je stara najemnina v teh hišah dala komaj 30 milijonov dinarjev dohodkov. Tudi letos bo dohodek ostal približno na isti višini, ker se vsi povški stekajo v sklad za obnovo. Od te najemnine gre okrog 42% za osebne izdatke upravljanja (dobra polovica osebnih izdatkov odpade na plače osebnikov), 21% pa na materialne izdatke in takse brez popravil in vzdrževanja (to vsekakor ne govori Upravi nepremičnih in prid), tako da ostane Upravi nepremičnih od osnovne najemnine le nekaj nad 10 milijonov dinarjev za popravila in vzdrževanje, medtem ko potrebuje za najnujnejše vzdrževanje 40 milijonov, za redno obnavljanje fasad in ostrešij pa še nadaljnjih 34 milijonov, skupaj torej 74 milijonov (lani je v ta namen potrošila okrog 70 milijonov, predvsem iz dodeljenih sredstev).

H kritju teh izdatkov bo letos bistveno pripomogel sklad za obnovo stanovanjskih hiš, kamor se steka ne le ves povški najemnin za 100% od lanskega novembra, to je približno 2,5 milijona dinarjev mesečno, marveč tudi ves nadaljnji povšek najemnin za poslovne prostore, kar bo znašalo okrog 4 milijone dinarjev mesečno. Skupaj bo torej na račun hiš, ki jih upravlja Uprava nepremičnih MLO, prišlo v sklad vsega 6,5 milijona mesečno ali 78 milijonov letno. Od tega zneska bo upravi na razpolago za vzdrževanje in obnovo 75%, to je 58 milijonov. Tako bo uprava iz pritekaletnih sredstev lahko krila doznala vse najnujnejše izdatke za vzdrževanje in obnovitvena dela. To pa je že pomemben korak naprej k rednemu vzdrževanju stanovanjskega sklada, čeprav ostane še nadalje odprt vprašanje amortizacije zgradb, oziroma odplačila anuitet in ustvarjanja najskromnejših presežkov za gradnjo novih stanovanj.

Prvi občni zbor rezervnih oficirjev

Ljubljana, dne 15. junija 1953. Danes je bil v Ljubljani prvi letni občni zbor Združenja rezervnih oficirjev v Ljubljani. V imenu 3104 članov iz 21 pododborov je na zboru prisostvovalo 177 delegatov.

Predsednik Mestnega odbora rezervnih oficirjev tov. Tone Sušteršič je v svojem poročilu navedel, da se je Mestni odbor, kakor tudi večina pododborov preveč zgubljalo v organizacijskih in tehniških poslih, za kar je trpel glavno delo, zlasti strokovni dvig članstva. Navedel pa je nekatere pododbore, ki so dobro delali in so samostojno prirejali predavanja. Pododbori v Beogradu, Gradišču, Rožni dolini, v Novi jami itd. so ravno s svojo samostojnostjo pridobili in skoraj v celoti vključili v svoje vrste vse rezervne oficirje na svojih področjih.

Delegati so v razpravi prikazovali probleme predvsem o izboljšanju dosedanjega načina strokovnega in ideološkega dela. Mnogi so bili mnenja, da bi bilo dobro, če bi se rezervni oficirji

Sele pred letom dni so dogradili to cesto iz Ljubljane do Polja. vendar avtomobili že kar pošteno zdihujejo, ko vozijo ali bolje rečeno, poskakujejo čez luknje na njej. Podjetje, ki jo je gradilo, nam menda ne bo prehudo zamerilo, ker pod sliko nismo zapisali njegovega imena.

Mrtva kopalna sezona

Prejšnja leta je bila v teh junjskih dneh običajno že huda vročina in je bila kopalna sezona tako v kopalniščih kot na prostem že v polnem razmahu. Letos pa je prehod iz lepe pomladi v zgodnje poletje v znamenju trajnega slabega vremena z dežjem, v hribih pa celo s snegom. Da bi se ljudje v poletju zavjaili v plašče in povrnike, kot se to dogaja v letošnjem juniju, že davno ne pomnimo. Lani je beležilo ljubljansko Centralno ljudsko kopalnišče v Tivoliju v tem času tudi do 1500 kopalcev dnevno, te dni ob mrzli vodi le po nekaj bolj navdušenih športnikov in športnic, ki jih pa redno lahko prešteješ na prste. To edino ljudsko kopalnišče na prostem, ki je dostopno za široko javnost, so odprli že 21. maja in bo redno odprto nekako do srede septembra. V preteklih letih pa se je ob suhih, lepih jesenih tudi že zgodilo, da so ga kopalci uporabljali še kar do sredine oktobra. Letos beleži torej kopalnišče doslej že kar 23 mrtvih sezonskih dni. Te dni je imela voda v velikem bazenu po 18° do 20° C, zrak pa v najhladnejšem jutru 12° in na toplejši dan izjemoma celo 28° C.

Diktator ali poslovodja?

Gospodarska inšpekcija MLO Ljubljana je na podlagi pritožb napravila v obratu pri »Vinski trlek v Bohoričev ul. 9 pregled in ugotovila, da poslovanje poslovodja Antona Metelke ni pošteno, temveč nerodno, družbi škodljivo in nemoralno.

Izvelečki iz knjigovodstva in popis blaga v obratu so pokazali, da ima poslovodja Anton Metelko nič manj kot 79.790 dinarjev primanjkljaja v dobi 5 mesecev. Razen tega je nabavil blago na ime sindikalne podružnice stavbnega mizarstva v Slomskovi ulici in sicer 1124 l vina ter 164 m knjižni niti in plačal mestno davčino ter 1400 spravil v žep razliko med nabavo in prodajo eno tu je treba pripomniti, da sindikalna podružnica stavbnega mizarstva o tem ni nič vedela. Prav tako je kupil na svoja imena vino pri Vinko-Gorici, za katerega ni plačal davčine, niti ga ni knjižil.

Razen že navedenega je poslovodja Metelko skrajno surov človek. V podjetju je grozil uslužbencem, ki so ga opozorjali na napake, da bo z njimi fizično obračunal. Najbolj žalostno pa je to, da je bil celo predsednik delavskega sveta.

Vprašamo, kdaj bodo ljudje v gostinskih podjetjih na sestankih sindikata in delavskega sveta začeli razkinkavati imena ljudi in jih postavili tja kamor spadajo. Ugamo, da bo primer Antona Metelke resna šola za kolektiv gostinskega podjetja »Tabor«.

KULTURNI OBZORNIK

„ČLOVEK JE DOBER“

Jutri zvečer bo o ljubljanski Drami zadnja premiera tekoče sezone. Uprizorjena bo kratna predstava drame Josipa Kulundžića „Človek je dober“. Obrnili smo se na avtorja, da bi nam povedal nekaj besed o sebi in o svojem delu, ki doživlja o ljubljanski soopu priznanje (o izvirniku še ni bila uprizarjena).

Temo »Človek je dober« obravnavam v svojih delih, odkar pišem. Spočetka se je nevsiljivo razvijala in rasla, čedalje bolj je prodirala v najpomembnejše sestavine dela, dokler ni končno popolnoma prevladala in postala osnovna ideja.

Najprej je nastopila ta tema v nasprotnem smislu: »Zakaj je človek hudoben?« Temu vprašanju se je takoj pridružil še drugo: »Kako se rešiti zla?« Ni mi še bilo 20 let, ko sem poskušal v svoji prvi drami »Polnoč« odgovoriti na to vprašanje. Odgovora pa še nisem mogel dati, ker takrat nisem bil sposoben spoznati odnosov v resničnosti niti izhoda iz boja proti zlu v človeku samem. Rešitve še ni bilo, vendar sem od vsega začetka optimistično veroval, da je človek v bistvu dober. Ta vera prevladuje v »Polnoči« nad vsem drugim dogajanjem in inkarnaciji pisateljevih misli, sposojen iz rekvizitov ekspresionizma.

Tudi pozneje, v »Skorpionus«, v »Mašini vesti« in v »Skritivnostnem kamenčku« se je nenehno pojavljala tema o zlem in dobrem v človeku, toda ta tema je bila vedno uresničena v drami bodisi izven odnosov v resničnosti, bodisi v stihiji dogajanja.

Prišli so dogodki druge svetovne vojne, ki so globoko prestrelili odnose v stvarnosti ter ustroj človeške miselnosti. Zlo je tako zelo prevladalo na svetu, da je grozila nevarnost, da bodo pesniki izgubili vero v človeka. Morda pa je bilo prav zaradi tega, ker se je človekovo zlo v svoji razuzdanosti tako razgalilo, da ga je vsakdo z grozo opazil, laže spoznati v človeški miselnosti pravi izvor zla. To je bil splošni strah. Tisto, kar mi je bilo leta in leta prikrito, se je pokazalo med vojno v vsej grozotnosti: človeški strah je pravi povzročitelj človeškega zla.

Nikjer drugje nisem mogel tega spoznati tako očitno kot pri razkritju duševnosti ženske, ki bi sicer morala imeti dovolj moči, da se upre strahu, ker je »gospodar svoje duše« — umetnica, igralka. Njeno notranje življenje sem spoznal najprej med vojno;

takrat je bila sredi boja z lastnim strahom. Pred vojno sem skušal poiskati začetke tega boja, pozneje pa sem spremljal njeno življenje do naših dni in zmago človeka v njej. V vseh treh obdobjih njenega življenja je imelo zlo, ki se je pojavljalo v nasprotju s svetlo, vedno iste korenine: strah.

Med vojno mi je postalo marsikaj jasno. Drama torej ni samo v krvavih dogodkih katalizma, drama je v človeški duševnosti.

Mislil sem, da bom dobil odgovor na to vprašanje, če bom opazoval človekovo ravnanje, vedenje in njegovo stališče do resnične duševne vrline. Ravnanje

Josip Kulundžić

mnogih ljudi v tistih težkih trenutkih, ko je moral sleherni človek nenehno prispevati k reševanju človečnosti človeštva, je bilo grdo. Ogledujemo si to pod tem ali onim zornim kotom — različne ideologije so omogočale tiste čase različne zorne kote — človek je storiel mnogo zlega. Celci narodi — to je vzbujalo v pesniku brezupno grozo — so bili posebej grozljivo in krvoločno zlo. Mar se je izgubila vera v človeško dobroto? Mar ni bilo v človeški duševnosti nobene opore, ki bi pomagala premagati zlo?

Na ta obupni pisateljev krik je odgovorila umetnica. Igralka, katere »boj s strahom« sem spremljal, je ukresala drobno iskro dobrote: izkazalo se je, da je ta žena navzlic vsemu zlemu ravnanju, h kateremu jo je gnal strah, ohranila »sveti plamen«

dobrote. Bila je mati, v svojih nedrih je negovala materinstvo, veliko »resnico srca«. To materinstvo ji je bilo opora, s pomočjo katere je pregnala strah v sebi in zlo v svojem ravnanju. V svojem svetu je rešila človeško dobroto...

Dve leti potem, ko sem napisal dramo »Človek je dober«, sem dobil v roke izjavo Williama Faulknerja ob prejemu Nobelove nagrade. Bil sem presenečen in pretresen. Našel sem pesnika, ki mi je blizu. Naj ponovim samo nekaj njegovih besed: »Današnja tragedija je splošni, vsem skupni fizični strah«...

Pisatelj se mora naučiti, da je največje zlo vsega strah, in ko se to nauči, mora za vedno pozabiti strah ter ohraniti vse delo zavesti delavnice le za staro resnico srca, za stare univerzalne resnice, brez katerih je zgodba

obsojena na smrt, za ljubezen in čast, dobrosrčnost, ponos, sožalje, požrtvovalnost...«

Jaz bi dodal samo »in materinstvo« ter dejal s Faulknerjem: »Verujem, da človek ne bo samo vztrajal, marveč da bo zmagal.«

Moje prvo srečanje z ljubljanskim gledališkim občinstvom je bilo nenavadno prisrčno.

Takoj po premieri v Zagrebu so igrali pred več kot 30 leti v Ljubljani mojo prvo dramo »Polnoč« v izvrstni režiji Cirila Debevc in v sijajni igralski interpretaciji. Dramo so toplo sprejeli. Zdej je ljubljansko gledališče prhnilo zagrebško z mojo dramo »Človek je dober«. V rokah znanega režiserja Slavka Jana in v igralski najboljših članov ljubljanske Drame doživelo moje delo prvo izvedbo, na katero bom lahko ponosen in — srečen.

Josip Kulundžić

Vasja Ocvirk: „AVIONI, AVIONI...“

RADIJSKA IGRA

V sredo zvečer so lahko poslušali Radia ljubljana slišali kratko izvedbo nove radijske igre Vasje Ocvirka »Avioni, avioni...«. Originalne radijske igre so pri nas kaj redka stvar in zato jih je treba pozdraviti. »Avioni, avioni...« je zadnje Ocvirkovo delo, ki ga je napisal za radio in ki se mu pozna. Da je avtor osvojil zahteve radijske igre, kajti radijsko-dramaturško so »Avioni« dobro delo.

Vsebinsko radijske epizode iz partizanov je dokaj enostavna: Italijan bombardirajo vas. Bomba zadene partizana Ferjana, ki ga njegov prijatelj in tovariš spravi za kapelico na vrhu. Ferjan je smrtno ranjen in dobiva halucinacije o stvari, ki ga teži; nekdo je prišlo k partizanom lepo deklo, ki so se vanjo vsi zaljublili, posebno Ferjan, toda bila je izdajalka in Ferjan jo je moral ustreliti, ne da bi ji prej povedal izrtno obsodbo. V halucinacijah vidi izdajalko, ki mu pravi, da bo moral za njo. Med letalskim napadom rani tudi bolničarko Janjo, ki ljubi Ferjana in se zdaj znajde pri njej. Vidi, da bje Ferjanu zadnja ura in se mu izvipe — izvipe pa se tudi Ferjan, ki pove zgodbo z Matildo izdajalko. Še preden mine napad, Ferjan izdihne.

Morda v tej igri — boljše: epizodi — manjka dramatične napetosti in se lok zgradbe vse preveč približuje premili, ali pa je že v sami kompoziciji neka dvojnost (dva motiva: Ferjan-Janja in bombni napad; se zdi, da ni vse povedano, da nekaj manjka, da je sicer zgodba končana, ker Ferjan podiže ranam — ni pa še vse izgovorjeno. Sicer pa je stvar lite-

rno kritike, da se ukvarja z te vrste analizo. Vsekakor pa smo bili bolj zadovoljni z Ocvirkovima radijskima igrama »Ko bi padli oživelci« in »Živi in mrtvi«.

Režija izvedbe »Avioni, avioni...« je prevzel Mirž Kragelj, ki mu je treba priznati, da je vkladil igrance in že s tem omogočil program radia dobro izvedbo. Čeprav je bilo mesto na čutiti preveč poudarka na »znanji režiji«, zakaj efekti so bili solidno posneti in na pravem mestu (čeprav so le-ti ena bolečih točk v oddajah Radia Ljubljana). K režiji vsekakor sodi glasbena oprema (Bojan Adamič), ki je bila v začetku isključna, da je pomagala graditi izvedbo, vendar je bil konec ravno zaradi glasbe ponosen in je celotna oddaja izvenela nekam »limonadno« — lahko bi rekli, da nas je končna glasbena ilustracija grobo razočarala in oddajo obrnila v drugo smer. Montaža je bila dobra, prav tako tudi ton, da ni povsod — in vključ dobri montaži, je bilo nekaj napak.

Interpretacijo vlog je režiser zapu- tal tem- le igralcem: Maku Bajcu Ferjana, Bertu Sotlerju Draga, Janjo Slavki Glavinovi in Matilidini glas Duši Počkajevi. Na splošno lahko rečemo, da je bil poslušalec lahko dovoljen s tolimenjem vlog.

Leno

JAKOPIČEV PAVILJON

Ciril Cesar: Hrepenenje (1943)

Razstava je zaradi velikega zanimanja podaljšana do 22. junija ter je odprta vsak dan od 9. do 20. ure.

Premalo glasov o kulturnem delu amaterjev

Ceprav bi morda lahko rekli, da naš dnevni tisk posveča več pozornosti kulturnim vprašanjem, vendar mislim, da hkrati s tem pojema njegovo zanimanje za razne oblike amaterskega kulturnega dela, za kulturne ustanove in umetniške organizacije delovnih ljudi. Čeprav brez dvoma dajejo kulturi in kulturnemu življenju temeljni pečat profesionalne, kulturne in umetniške ustanove, lahko trdimo, da kulturne preobrazbe in kulturne revolucije ne more biti brez številnih neznanih ljubiteljev umetnosti, njihovih društev in organizacij ter raznih kulturnih ustanov delavskega razreda in drugih delovnih slojev.

Mislim, da se naš tisk povečini ne zaveda pomena tega procesa. O kulturni dejavnosti raznih prosvetnih in kulturnih ustanov

mladine, delavcev in kmetov zelo neredno in malo pišejo. Ni prav, da pišejo le o vsaki premieri v beograjskih gledališčih, ne privoščijo pa nobene besede številnim uspehom amaterskih gledališč. Neopustljivo je, da popolnoma prezrejo aktivnost naših amaterskih zborov, folklornih ansamblov, orkestrrov, likovnih sekcij in podobno, ki so doslej dosegli že mnogo uspehov in ki imajo v življenju naših mest, predvsem manjših, dokaj velik pomen.

Mnogi aktivisti po kulturnih ustanovah in društvih, desetstisočji amaterjev, ki se z veliko ljubeznijo uče prvih korakov v kulturi, bi tu lahko dobili priznanje za svoje delo in s tem vzpodbudo in navodila za razvoj in nadaljevanje tega plemenitega dela. Ker tako vsestransko aktivnost pre-

malo populariziramo, jo v zadnjem času nekatere družbene organizacije, pa tudi nekatere kulturni delavci, zanemarjajo. Po osvoboditvi so mnogo storili za razvoj kulturno-umetniških društev in drugih delavcem in mladini namenjenih kulturnih ustanov.

Vsakdanja skrb sindikatov in mladinskih organizacij ter materialna pomoč, ki je pri takem delu najna, razen tega stalno sodelovanje uglednih umetnikov in ostalih strokovnjakov, so mnogo pripomogli k uspehom na tem področju. Ne smemo dovoliti, da bi ti pomembni uspehi, ki so plod vztrajnih naporov ter velike ljubezni in požrtvovalnosti, popustili, zlasti ne zdaj, ko je pomembnost ljudske umetniške dejavnosti pri splošnem razvoju naše skupnosti očitna.

OB DESETLETNICI OSVOBODITVE ISTRE Boj Istranov za hrvatsko šolstvo

Šestdesetletnica Ciril-Methodove družbe

udarcem: leta 1893 so v Puli ustanovili društvo za ustanavljanje hrvatskih šol. »Družbo sv. Cirila in Methoda za Istro«. Da je bila družba potrebna, se je takoj pokazalo, ko so italijanski časniki, ne le v Istri in Trstu, temveč tudi v Italiji začeli zgrizeno napadati družbo kot največjo nevarnost za »italijanstvo« Istre. Napadi italijanskih iredentistov na Ciril-methodovsko družbo so se tako razpisali, da so tudi nekateri napredni Italijani, kot na pr. tržaški socialist Angelo Vivante, morali italijanskemu narodu razložiti položaj. Italijanski iredentistični sloj v Istri ter imperialisti v Italiji seveda niso priznavali pravice Hrvatov do samostojnega šolstva, temveč so s šolsko politiko v pokrajinskem odboru onemogočili razvoj hrvatskega in slovenskega javnega šolstva in se hkrati trudili, da bi po Legi prodrl v hrvatske vase.

V prvih 20 letih svojega obstoja do prve svetovne vojne je Družba ustanovila 42 osnovnih šol, med njimi tri

slovenske (poleg 188 javnih hrvatskih in slovenskih šol), v katerih je poučevalo 62 učiteljev. Družba je te šole tudi vzdrževala in plačevala učitelje.

Kako so revni istrski Hrvatje zmogli tolikšne stroške za svoje posebne šole? V Družbi so združili vse ljudske sloje. Družba je kmalu postala zastava in simbol narodnostnega boja istrskih Hrvatov. Ob vsaki priložnosti, na izletu, zabavi, pri porokah, rojstvih in plesih, povsod so pobirali majhne vsote v sklad Družbe. Tudi največji istrski Hrvat je tako postal aktiven borec ne le na prostnem področju, temveč tudi borec za gospodarsko in politično osamosvojitve.

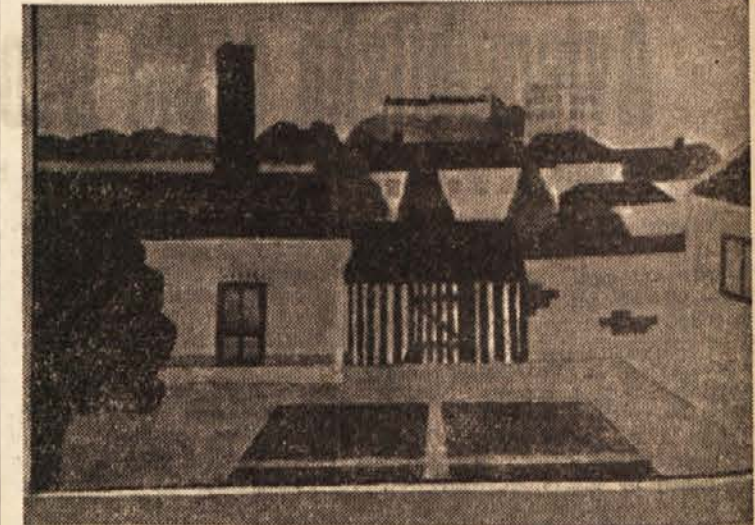
Družba je v mnogem vplivala na javnost, predvsem na hrvatsko, pa tudi na prebivalce ostalih slovenskih dežel Avstrije Djakovski škof Strossmayer je med prvimi poslal 1000 forintov že v avgustu leta 1893. V Zagrebu so ustanovili Družbo Cirilmeto-

dovskih zidarjev, ki naj podpirajo Družbo. Prispevki so prihajali iz vseh jugoslovanskih krajev, iz Češke, pa tudi od hrvatskih izseljencev v Ameriki. Prispevki niso bili le materialni; pri tej akciji so ostali južni Slovani spoznavali Istro, istrski Hrvatje in Slovenci pa so čutili, da v tem boju niso osamljeni.

Prvi tajnik Družbe je bil dr. Matko Leginja, poznejši politični vodja narodnostnega gibanja istrskih Hrvatov. Leta 1897 je postal tajnik mlad učitelj, že tedaj znani hrvatski književnik Viktor Car Emin, ki je vodil Družbo do njene uaktivitve ob italijanski okupaciji leta 1918.

Italijani so zaprli vse hrvatske in slovenske osnovne, srednje in strokovne šole. Iz statističnih aktov so izbrisali naziv Hrvat in Slovenec ce so kje že morali biti, so jih imenovali »allogeni«, kar pomeni tujece.

Kljub skrbno sestavljenim statističkam in kljub gosti mreži izključno italijanskih raznorodovalnih šol so se

Ljubljana — z otroške razstave v Mali galeriji

VERDIJEV „REQUIEM“

Četrti koncert Mariborske filharmonije

V četrtek zvečer je imela Mariborska filharmonija svoj četrti redni in vrjetno zaključni koncert. Za spored je bilo izbrano Verdijevo mogočno delo »Requiem«. Za to skladbo je bil prvotno napisan samo en stavek »Libera me«, ki je pozneje, ko Verdi napisal celo skladbo, dobil mesto kot zadnji, sedmi stavek. V tem stavku še enkrat srečujemo najlepše misli iz vseh prejšnjih stavkov, kjer zbor a capella s sopran solo ponovi uvod prvega stavka, katerega je prej izvajal orkester.

V mariborski izvedbi so sodelovali: sopranistka Vilma Nožinič, prvakinja zagrebške Opere (ki je vsopila naneslo obolelo Vande Gerlovič), mezosopranistka mariborske Opere Dragica Sadnikova, prvak beograjske Opere tenorist Rudolf Franci, basist ljubljanske Opere Danilo Merlak, orkester Mariborske filharmonije ter združeni operni zbor in komorni zbor.

Sopranistka Vilma Nožinič je s svojim kultiviranim glasom krasno odpele svoje solo partije (posebno v zadnjem stavku), pa tudi skupno z ostalimi solisti. Na nekaterih mestih so bili orkester malo premočan, kar je bilo v škodo solisti, ki kljub temu ni hotela forsirati. Mezosopranistka Dragica Sadnikova nas je tudi topot prijetno presenetila in se od nastopa do nastopa vidno razvijala ne samo v odlično operno, temveč tudi koncertno pevko. Njen glas je lep, temno obarvan in lepo zven v visinah kakor tudi v nižinah. Posebno čut s sopranom in basom v drugem stavku je lepo odpele in žela za to pozneje pri publiki obilo odobravanja. Tenorist Rudolf Franci je naš stari znanec z opernih desk in je tudi ta večer uveljavil svoj glas Basist Danilo Merlak je bil v začetku malo nervozen, kar je takoj pozneje popravil. Tudi on se razvijal v dobrega koncertnega pevača.

Združeni operni in komorni zbor (57 pevcev) sta bila po številu prenamajna, da bi nam preprečevalne prikazala mogočno zborse scene, ki jih je nemalo v tem velikem Verdijevem delu (V Mariboru so še trije amaterski mešani zbori, iz katerih bi lahko pridobili za izvedbo še nekaj dobrih pevcev). Besedilo ni bilo razumljivo in je bilo na nekaterih mestih tudi orkester premočan (V sporedih bi bilo lahko natisnako besedilo). Najtežji del v četrtem stavku, kjer ima zbor težko osmeroglasno fugo, je dokaj obvladal, kar je nemala zasluga zborovodje Ferda Pirca, ki je oba zbora naštudiral. Pri besedah, ki se končujejo na »is in jih je v tem delu veliko, ker je latinščini tekst, ni bilo večkrat enotnega konca.

Orkester Mariborske filharmonije tvori operni orkester, ki je bil za to izvedbo pomnožen z nekaj amaterji

in godbeniki vojaške godbe. Godal (razen kontrabasov) je premallo, saj je »Requiem« nešteto mest, kjer je morajo nastopiti posebno violine. V Mariboru bi se gotovo še našlo nekaj dobrih amaterjev, ki bi se jih dalo pritegniti k sodelovanju v filharmoničnem orkestru, saj je bil pred vojno podobni orkester Glasbene Matice sestavljen samo iz njih in dijakov takratne glasbene šole pri istem dirigu. Razveseljivo je, da smo videli pri pihalih 2 fagota, rog, flavta in 2 trombi) mlad narasčaj, ki utegne nekdo dobro zamenjati svoje učitelje. Orkester je bil sicer dobro nastudiran v drugem stavku trombe v dvojni zasedbi niso čisto zvene in tudi vstopi niso bili enotni (mogoče godbeniki za balkonom niso videli dirigenta). Na enakem mestu, kjer bi naj orkester in zbor napravila hitri pogo, se to obema ni posrečilo in je posebno zbor nesluzno odpel to mesto.

Za celotno izvedbo »Requiem« nosil levi delež dirigent Ciril Cvjetko. Izvedbo je dobro pripravil in jo je s gotovostjo vodil od začetka do konca. Velika Unionska dvorana je bila polna in občinstvo ni štedilo z obilnim priznanjem. K. O.

Mednarodna razstava umetniške fotografije na Dunaju

Dunaj, 14. junija Danes so na Dunaju odprli mednarodno fotografsko razstavo, na kateri je med 38 sodelujočimi državami razstavljalo tudi 15 jugoslovanskih fotoamaterjev iz Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Med 24 deli so z bronzasto medaljo nagradili »Ritem« Mladena Grčevića, z diploma pa Petra Kocijančiča »Slikarjev privid«. Ocenjevali so tudi skupine razstavljalcev. Ljudska tehnika iz Ljubljane je za svojo zbirko dobila peto nagrado.

Razstava jugoslovanske grafike v Braziliji

K nedeljski beležki o razstavi jugoslovanske grafike v Braziliji dodajamo, da so s svojimi grafikami bili zastopani razen Božidarja Jaka in Milhe Mateja še Tomaz Krall, Maksim Sedel, Eiko Debenjak in France Mihelič. Kot znano, je ista razstava zdaj odprta v Atenah.

Drobne kulturne

V Zagrebu so v Klubu hrvaških književnikov proslavili 80-letnico rojstva velikega hrvatskega pisatelja A. G. Matosa. Uvodno besedo je imel predsednik Društva hrvaških književnikov Petar Segedin. Marijan Matković pa je govoril na temo »Živi Matos«. Kot ilustracijo k Matkovićevemu referatu so prebrali odlomke iz Matoševih kritičnih spisov o modernizmu, o Kranjčeviću, Sremcu in Baudelaireu. O Matoševi poeziji je govoril Dragutin Tadijanović, nakar so člani poverja zagrebškega dramskega gledališča prebrali devet Matoševih pesmi in odlomek iz njegove novele »Oko logora«. Na koncu so recitali pesmi, ki so jih posvetili Matosu Križev, Polić in Cesarji.

Jugoslovanski književnik Oto Bihalji-Merin je imel v maju in v prvi polovici junija več predavanj v švicarskih mestih. Predavanja je organiziralo švicarsko-jugoslovansko društvo za kulturno zvezo skupaj z društvom švicarskih književnikov. Govoril je o kulturnih problemih Jugoslavije. Njegova izvajanja so naletela na precejšen odziv v švicarskem tisku in radiu.

Beograjsko dramsko gledališče gostuje te dni prvič v Sarajevu. Na sporedu ima poleg »Klona« menažerije Tenessosa Williama še »Tri sestre« Čehova, »Smrt trgovskega potnika« Millerja, »Od raja pa do danes« Priestleya in »Vučjaka« Miroslava Križeva.

Kakor poroča »Die neue Zeitung«, ameriški list v Nemčiji, se je Dino Buzzati, eden najpomembnejših in najizvirnejših italijanskih pripovednikov, predstavil občinstvu tudi kot dramatik z delom »Klinični primere«. Drama ima 13 slik, uprizarja pa jo skupina Malega gledališča v Milanu.

Za osnovo tej drami je bila daljša novela »Sedem nadstropij«, ki jo je Buzzati napisal pred mnogimi leti. V njej je bil v dramo gre za usodo smrtno nevarno obolelega človeka, ki se z upanjem upira smrti. Kakor piše list, je kritika označila delo kot »najpomembnejše italijansko dramsko delo« v tej sezoni.

Indijska plesalka Lilavati in Anura sta prispela v našo državo. Plesalka Lilavati je po rodu iz Kamirja, plesalec Anura pa je doma s Ceylonom. Oba sta imela že mnogo gostovanj po Ameriki in Evropi.

Wilhelm Furtwängler je za začetek letošnjega dunajskega festivala, ki se je začel ta mesec, dirigiral Beethovenovo IX. simfonijo. Tisk poroča, da je ogromen uspeh izvedbe v veliki meri dirigentova zasluga.

GOSTOVANJE ANSAMBLA NARODNIH PLESOV IN PESMI S KOŠOVA IN METOHIJE V CRNI GORI

Titograd, 15. junija. Ansambel narodnih plesov Kosova in Metohije nastupa v Crni gori. Doslej je nastopil v Belem polju, Ivanogradu, Mojkovcu, Kolašinu in Titogradu. Povsod na član ansambla navdušili gledalci. Spravili imajo špijarske, srbske, hrvaške in turske pesmi in plesne Ansambel kot gostoval še v Nikšiću, na Cetinju, v Kotoru, Titu Hercegovo, v Budvi, Baru in Učelju. V Budvi (okraj Titograd) bo imel koncert za narodno manjšino. Pred odhodom v Crno goro je ansambel uspešno gostoval po Srbiji, Makedoniji, Bosni in Hercegovini ter delu Hrvatske.

carskih mestih. Predavanja je organiziralo švicarsko-jugoslovansko društvo za kulturno zvezo skupaj z društvom švicarskih književnikov. Govoril je o kulturnih problemih Jugoslavije. Njegova izvajanja so naletela na precejšen odziv v švicarskem tisku in radiu.

Beograjsko dramsko gledališče gostuje te dni prvič v Sarajevu. Na sporedu ima poleg »Klona« menažerije Tenessosa Williama še »Tri sestre« Čehova, »Smrt trgovskega potnika« Millerja, »Od raja pa do danes« Priestleya in »Vučjaka« Miroslava Križeva.

Kakor poroča »Die neue Zeitung«, ameriški list v Nemčiji, se je Dino Buzzati, eden najpomembnejših in najizvirnejših italijanskih pripovednikov, predstavil občinstvu tudi kot dramatik z delom »Klinični primere«. Drama ima 13 slik, uprizarja pa jo skupina Malega gledališča v Milanu.

Za osnovo tej drami je bila daljša novela »Sedem nadstropij«, ki jo je Buzzati napisal pred mnogimi leti. V njej je bil v dramo gre za usodo smrtno nevarno obolelega človeka, ki se z upanjem upira smrti. Kakor piše list, je kritika označila delo kot »najpomembnejše italijansko dramsko delo« v tej sezoni.

Indijska plesalka Lilavati in Anura sta prispela v našo državo. Plesalka Lilavati je po rodu iz Kamirja, plesalec Anura pa je doma s Ceylonom. Oba sta imela že mnogo gostovanj po Ameriki in Evropi.

Wilhelm Furtwängler je za začetek letošnjega dunajskega festivala, ki se je začel ta mesec, dirigiral Beethovenovo IX. simfonijo. Tisk poroča, da je ogromen uspeh izvedbe v veliki meri dirigentova zasluga.

GOSTOVANJE ANSAMBLA NARODNIH PLESOV IN PESMI S KOŠOVA IN METOHIJE V CRNI GORI

Titograd, 15. junija. Ansambel narodnih plesov Kosova in Metohije nastupa v Crni gori. Doslej je nastopil v Belem polju, Ivanogradu, Mojkovcu, Kolašinu in Titogradu. Povsod na član ansambla navdušili gledalci. Spravili imajo špijarske, srbske, hrvaške in turske pesmi in plesne Ansambel kot gostoval še v Nikšiću, na Cetinju, v Kotoru, Titu Hercegovo, v Budvi, Baru in Učelju. V Budvi (okraj Titograd) bo imel koncert za narodno manjšino. Pred odhodom v Crno goro je ansambel uspešno gostoval po Srbiji, Makedoniji, Bosni in Hercegovini ter delu Hrvatske.

Tone Perušković

MALI LEKSIKON

Kdo je komponiral prvo opero na slovanskem jugu? Kaj razumemo pod pojmom mrtvorojeno dete? Kaj je mutaskop? Ali imamo pri nas ostanke mamutov?

ODGOVORI

Zagrebian Vatroslav Lisinski, diplomirani pravnik, zelo nadarjen glasbenik, je leta 1845 komponiral prvo opero na slovanskem jugu. Ze prej je mladi Lisinski komponiral vrsto zborov in skladb, ki so jih na Hrvaškem uporabljali, da so budili narodno zavest. Z istim namenom je bila komponirana tudi prva opera »Ljubez in zloba«. Ze leta 1845 je bilo to delo delno pripravljeno za uprizoritev. Opero so uprizorili z veliko narodno svečanostjo 29. marca 1846. Kakor mnoge druge skladbe Lisinskega tudi to opero preceva duh narodne glasbe. Njegovo drugo opero »Norin« so prvokrat uprizorili 1. 1897.

Po definiciji svetovne zdravstvene organizacije, po kateri imamo zdaj podatke tudi v naši državi, razumemo pod pojmom mrtvorojeno otrok, ki ga nosi mati dlje kakor sedem mesecev ali 28 tednov in pri katerem (takoj po porodu (preznanem popku) niso ugotovili nobenih življenjskih znakov (dihanje, utripanje srca itd.). Za splav pa velja, če pride na svet mrtev plod, ki ga je žena nosila manj od približno sedem mesecev ali 28 tednov. V naši državi imamo povprečno 5300 ali 1,20 odstotka mrtvorojenih otrok na leto. Stevilo mrtvorojenih otrok je predvsem odvisno od starosti matere, izobrazbe staršev ter njihovega gmoznega stanja.

Mutaskop je popolnejša in prikladnejša oblika aparata za prikazovanje fižanja. Pri mutaskopu so risbe večje, pritrjene pa na os, ki jo lahko z roko premikamo. Ta naprava je pritrjena v omari, in sicer tako, da skozi okence pada na risbe dovolj svetlobe. Opazovalec lahko skozi objektiv gleda, kako se risbe hitro menjajo, da dobi vtis, da se narisane figure premikajo. Ta aparat so uporabljali že do prve svetovne vojne. Takšni mutaskopi so stali po hodnikih in čakalnicah železniških postaj večjih mest v Evropi. Potniki so se lahko zabavali, ko so gledali premikajoče se slike. Seveda pa je bilo treba v avtomat po prej vreči kovancec.

Ostanki mamutov so v naših krajih dokaj pogosti. Mamuti so izumrla oblika slonov, ki so se prilagodili življenju v hladnih krajih. Mamut je bil visok od 4 metre, pokril z gosto dlako temno-rdeče barve, dolgo do pol metra. Tehtal je do 2500 kg. Hranil se je izključno z rastlinsko hrano, kakor se hranijo zdaj sloni.

Modrost v kratkem

»Kako zboldljiv tovariš si,« je zagodrnjala lisiica na ježa. Le-ta pa jo je zavrnil: »Ko bi imel tvoje zobe, bi se dal takoj obrtiti!«

»Mrčes moramo požreti,« se je zarežala opica, »preden nas on požre.«

»Samo ponoči se bojim leva,« se je pobahala hijena. »Saj po-dnevni spi,« je pripomnil šakal.

Novo, volni podobno umetno vlakno Blago je trpežno in molji ga ne napadajo

Na letošnjem britanskem industrijskem velesejmu so obiskovalci videli dve obliki in dva pulovra, izdelana iz novega sintetičnega vlakna ardira, čistega ali pomešanega s svilo ali bombažem. Zakaj je novo vlakno tako zanimivo? Predvsem zato, ker je poceni. Ardir izdelujejo iz kikirikija in podoben je zelo mehki volni. Kakšna je njegova kemična sestava? Gre za taisti protein, iz katerega so sestavljeni ovčji ali kozji rogovi, parklji in volna. Ko izločijo iz kikirikija olje, ostane samo protein.

Novo sintetično vlakno ima mnoge prednosti. Iz njega narajena obleka je topla in mehka, trpežna in molji je ne napadajo. Ardir lahko predemo in tkemo, lahko ga barvamo kakor volno, njegova cena je stalna, vsem ko cena volne neprestano skače. Krojači trdijo, da je ardir lahko krojiti. Angleška kemična indu-

VSEGA PO MALEM ZA VS

Aljaska, dežela zračnega prometa

Z njenega letališča se je lani v enem mesecu dvignilo 25.000 letal

Ekimska mati z otroki

deti ovire. Ravna cesta je segala pred avtomobilom daleč naprej, sofer pa je gledal skozi okno, napeto prisluškoval, se obračal in spet počasi vozil naprej. Kdaj pa kdaj so se od nasprotne strani vozeči avtomobili na enak tujcu nerazumljiv način ustavljali. Za njimi so se ustavljali drugi. Tako se je nabrala dolga kolona.

Iznenada pa so potniki opazili, za kaj gre. Avtomobilsko cesto je pravokotno križalo letalo in se jelo na robu spuščati. Na Aljaski je več letal kakor hiš. Zmeraj in povsod imajo prednost. Nikjer na svetu menda ljudje ne letajo tako radi kakor na Aljaski. Na cestah so iz ploščic ob robu sestavljeni znaki, ki opozarjajo soferje na letala. Letalo

namreč razmeram na Aljaski najbolj ustreza. Aljaska ima v vsej Ameriki najpogostejše omrežje zračnih prog. Tam pride avtomobil na

tundre, iz korita vsake reke, z ledenika ali nogometnega igrišča. Po potrebi ima kolesa, čolničke, ali smuči. Tudi tovor prevažajo na Aljaski večidel z letali.

Samozavestno letališče na Aljaski 25.000 letal, torej na dan povprečno 835. Na Aljaski stane letalo 4000 dolarjev. Lahko ga tudi najamejo brez pilota ali z njim. Če potujejo daleč, plačajo na uro 20 dolarjev, za manjše razdalje pa 15. Piloti so hkrati mehaniki in strežaji.

Samo v enem mesecu lanskega leta se je dvignilo z velikega, preprosto urejenega letališča na Aljaski 25.000 letal, torej na dan povprečno 835. Na Aljaski stane letalo 4000 dolarjev. Lahko ga tudi najamejo brez pilota ali z njim. Če potujejo daleč, plačajo na uro 20 dolarjev, za manjše razdalje pa 15. Piloti so hkrati mehaniki in strežaji.

Nemke v sovjetskih taboriščih Delati morajo enako naporno kakor moški

Po podatkih hanovrske podružnice Zveze bivših nemških vojnih ujetnikov, ki so se vrnili iz Sovjetske zveze, je tam še kakih 250.000 Nemcev in 350.000 Nemk. Sovjetske oblasti nočejo o taboriščih, kjer so zaprte Nemke, ničesar povedati. Nekaj Nemk se je iz SZ vrnilo in povedale so, da so nemške ženske zaprte skupaj z vojniki, obsojenimi za vojne zločine.

Neka nemška bolničarka je po vrnitvi iz SZ pripovedovala, da so jo pijani ruski vojniki februarja 1945 v Gdansk ujeti in z dvema drugima odpeljali s tankom, ne da bi vedela kam. Ponoči so jih zaprli v vlažno klet, drugi dan pa v živinski vagon. Tako so jih pripeljali v taborišče blizu Moskve, kjer je bilo že več sto nemških bolničark. Malone vse so imele razbite čeljusti, ker so se branile nasilnih ruskih vojakov. Delale so v rudnikih in cementarnah, pa tudi na gradbiščih.

Anekdote

IZNAJDLJIV SKLADATELJ Franc Liszt je nekoč v nekem manjšem kraju priredil koncert. Pred začetkom pa je bilo v dvorani le nekaj ljudi. Videč, da jih je tako malo, je Liszt vse povabil na večerjo v hotel in jih ondi zabaval s koncertom. Ko so drugi dan ljudje brali, da bo sloveči glasbenik koncert ponovil, so dvorano že dobro uro pred začetkom napolnili do zadnjega kotička. Mislili so pač, da bo Liszt spet vse povabil na večerjo, pa so se seve zmotili.

OČE IN SLADKARIJE

Aleksander Dumas-sin je nekoč prinesel triletini hčerki Colletti sladkarij in jo vprašal: »Kdo je prinesel Colletti sladkarij?« »Očka.« »Koga pa Colleta ljubi?« »Sladkarije.«

Mrzlično iskanje novih ležišč urana

RADIOAKTIVNI ELEMENT, S KATERIM LAHKO DOLOČIMO TUDI STAROST ZEMLJE

»Kakšna neumnost pa je spet to?« je zagodrnjal tehnični vodja rudnika Joachimov na Češkoslovaškem. »Zakasnela aprilskaja šala, kaj ne?«

Pred njim stoječi uradnik je ostal miren. »Pišejo nam iz nekega pariškega laboratorija, je pripomnil.

»To sam vidim; neki Curie, če se ne motim, vprašuje, če bi hoteli prodati naše rudninske odpadke, ki jih tako ali tako mečemo proč. Ti znanstveniki so res čudni ljudje; kaj neki spet iščejo? Veste, poznal sem nekoga, ki je drago plačeval molje. No, kar odgovorite: če hočete kupiti vse kupe naših odpadkov, jih lahko poceni dobe.«

Zdaj malone vsak človek ve, čemu sta zakonca Curie potrebovala rudninske odpadke. Iz njih sta pridobivala uran, tisti element, ki sta ga odkrila zakonca Curie. Hkrati z radijem pa je čedalje bolj stopal v ospredje še važnejši element, namreč uran.

Uran je praded vrste radioaktivnih elementov. Zdi se, da je atomskim jedrom urana v njihovi kleti pretesno: polagoma, toda nenehno pokajo, jedro za jedrom, in spreminjajo uran v drug element. Tako se uresničujejo pradedne sanje vseh alkimistov. Jedra nove snovi pa se menda počutijo v svoji koži še neprijetneje, kakor uranova; mnogo bolj se jim mudi razpadati in se spet

spreminjati v nov element. Tako se ta proces nadaljuje, dokler se razpadanje ne zaključi pri svincu. Jedra te snovi pa so odločno solidnejša. Ostala so namreč to, kar so — svinec. Med razpadanjem nastane tudi radij in ta poganjek je bil, ki je prvotni snovi uranu pripomogel k pomenu in imenu v znanosti. Kmalu pa se je pokazalo, da tiče v uranu še čisto drugače stvari. In uran je napravil kariero.

Najprej se je pokazalo presenetljivo dejstvo, da z uranom lahko določimo starost zemlje. Pravzaprav to ni nič presenetljivega, kajti čas, v katerem se določena količina urana spremeni v svinec, lahko približno ugotovimo. Po skrivnostnem zakonu se približno v petih milijardah let ta snov skrči na polovico prvotnega obsega in približno v milijardi let nastane iz grama urana približno 0,12 gr svinca. Če si torej natančno ogledamo kamen, v katerem je uran, najdemo v njem tudi svinec. Po količinskem razmerju urana in svinca pa lahko takoj ugotovimo starost urana v kamnu, s tem pa tudi starost kamna samega. Vemo, namreč, koliko urana se spremeni v določeno količino svinca. Poznamo pa tudi dobo preobrazbe. Tako so znanstveniki ugotovili, da so najstarejše kamnitne plasti zemlje stare kakih 1600 milijonov let. Najmanj tako dolgo ima torej

naša zemlja trdno skorjo. Če računamo še dobo, ki je bila potrebna, da se je začela zemlja na površini strjevati, dobimo približno starost dve milijardi let. To niti ni mnogo, če pomislimo, da lenijo zdaj geologi starost celotnega vesolja na kakih 100 milijard let.

Ceprav imamo torej v uranu zanesljivo uro, ki nam omogoča razbrati z nje celo starost zemlje, vendar to ni tista lastnost, zaradi katere je uran tako dragocen. Gre za drugo lastnost, ki nam takoj pokaže, zakaj človeštvo uran zlasti v naši dobi tako ceni.

Ze leta 1934 je Italijan Fermi odkril čudne pojave, če je uran bombardiral s tako imenovanimi nevtroni. O tem pa si ni mogel ustvariti jasne slike. Zadeva je ostala nepojasnjena, dokler se konec leta 1938 Nemcem Hahn in Strassmannu ni posrečilo to skrivnost pojasniti. Njune raziskave so nedvomno pokazale, da se uranova jedra razlete, če jih bombardiramo z nevtroni. Posledice tega odkritja so nam žal dokaj dobro znane. Vskladno ve, da se ob eksploziji jedra sprosti mnogo energije, da torej drobci jedra sprožijo eksplozijo drugih jeder.

Povsem razumljivo je, da si vse države, velike in male, z vsvo mogočo prizadevajo dobiti čimveč urana. Zato tudi ni nič čudnega, da nastane med pustolovsko nag-

Mnogo jih je že prvo zimo pomrlo, ker jim je primanjkovalo hrane. V posameznih nemških taboriščih v SZ je po 25.000 do 150.000 pripornic. Mnogo nemških žen in deklet so sovjetski vojniki na zasedenem ozemlju polovili kar po hišah in jih odpeljali.

Posebno zloglasno je taborišče ob Lednem morju Vorkuta. Tam so zaprti tudi avstrijski, francoski in japonski vojni ujetniki. Se leta 1951 so odpeljali Rusi zadnje ženske transporte iz koncentracijskih taborišč v Vzhodni Nemčiji nekam v Sibirijo. Se mnogo bolj kakor moški trpe v sovjetskih koncentracijskih taboriščih ženske. Taborišča so ograjena z bodečo žico, segajočo več kilometrov naokrog. Ženske morajo delati enako naporno kakor moški. Ene sekajo les, druge režejo šoto, tretje delajo v rudnikih in kamnolomih, opekarnah in tovarnah, pa tudi na gradbiščih.

njenimi ljudmi prava mrzllica, brž ko pride vest o novih ležiščih urana, kakor je nedavno prišla iz Kanade. Takšno mrzlico poznamo iz nedavne minulosti, ko so množice ljudi iskale zlato in demante. In spet potuje po pragodovih na stotine iskalcev dragocenega elementa.

Res bogatih ležišč urana poznamo na svetu malo. Razen v Joachimovu, Kanadi, USA in Kongu pridobivajo zdaj uran še v Cornwallu, na Portugalskem, v Avstraliji, na Madagaskarju in v Turkestanu v ZSSR. Ni pa znano, kako je z odkrivanjem novih ležišč urana v deželah okraj železne zavese, predvsem na Kitajskem in v Mandžuriji. Sprito naraščajoče potrebe po uranu, ki bo v bližnji prihodnosti čedalje večja, bo človeštvo končno prisiljeno seči nazaj po razmeroma bogatih ležiščih rudnin, v katerih je manj urana in katerih izkoriščanje za sedaj še ni rentabilno, pač pa bi utegnilo kmalu postati.

Pri tem pa ne smemo pozabljati, da urana ne uporabljajo samo za izdelovanje atomskih bomb, marveč da ima tudi v mirnodobnem gospodarstvu velik pomen. V nekaterih deželah so že zgradili uranske poskusne elektrarne in tako že lahko trdimo, da je zelo verjetno, da bo uran kot rezerva pogonske sile nekoč nadomestil življenjsko važne surovine premog, nafto in vodo.

PHILIPPS OPPENHEIM

VELIKA PREVARA

»Saj se nisem mogel vrniti ko revež,« je pripomnil Dominey. »Kot revež v angleškem družabnem življenju ne bi dosegel nobenega položaja, in tisti, s katerimi naj bi po vaši želji navezal stike, me ne bi prijazno sprejeli.«

»Tudi v tem oziru nimam nobenih pomislekov,« je rekel Seaman. »Naš žep nima dna, ne meje. Zato pa naj ne bo tudi meje v naši zvestobi,« je pripomnil resno.

»V tem primeru,« je ugovarjal Dominey, »ne gre za zvestobo. Everard Dominey ne more pasti na kolena pred princeso Eiderstrom, ki je zelo dobro znana kot ena najbolj temperamentnih žen v Evropi, v tem ko se svet še spominja njene ljubavne dogodivščine z Leopoldom von Ragasteinom. Ne smete pozabiti, da bi utegnilo vprašanje moje identičnosti vsak hip priti na dan. Z Domineyjem sva hodila tu v Angliji skupaj v gimnazijo in na univerzo in bila prijatelja. In mnogi najini sošolci se še spominjajo najine podobnosti. Čeprav znam zelo dobro igrati svojo vlogo, bi utegnli kdo podvomiti o meni. Če pa bi se začel sestajati s princeso, to ne bi več bil samo dvom.«

Seaman je nekaj časa molčal.

»Pametno je, kar pravite,« je priznal. »Toda ta položaj bo trajal samo še nekaj mesecev. Kaj torej predlagate?«

»Da bi takoj obiskal princeso vi nametno mence,« je vneto predlagal Dominey. »Opozorite jo na to, da sem in da moram

ostati za zdaj iz političnih razlogov zanjo kakor tudi za ves svet Everard Dominey. Naj bo zadovoljna s tisto mero prijateljstva in oboževanja, kolikor ga more Everard Dominey pametno nuditi lepi ženi, ki jo je danes prvokrat srečal, jaz pa sem ji popolnoma in z vsem srcem na razpolago. Zapomni pa naj si, da smem biti celo med štirimi očmi v samotni njene sobe in v salonih, kjer bi se lahko sestajala, samo Everard Dominey, dokler moje poslanstvo ne bo končano. Morda mislite, da poudarjam to po nepotrebnem. Ne. Poznam princeso, poznam pa tudi sebe.«

Seaman je pogledal na uro.

»Ob kateri uri vas je povabila na sestanek?«

»Saj ni bilo vabilo, marveč naročilo,« je odgovoril Dominey. »Naročila mi je, naj pridem ob sedmih v njeno stanovanje v Belgrave Square.«

»Dobro. Grem, da se sporazumem s princeso,« je obljubil Seaman in segel po klobuku. »Pridite z menoj večerjat ob osmih, ko se vrnem.«

Ko je Dominey čez eno uro prišel v obednico, je našel svojega prijatelja že za majhno, oddaljeno mizo v kotu. Prijatelj mu je v pozdrav pomahal z roko in takoj naročil dva cocktaila.

»Opravil sem,« je rekel Seaman. »Priznati moram, da po tem obisku malo bolje razumem vašo zaskrbljenost.«

»Vi princese najbrž prej niste poznali?«

»Ne. Priznati moram, da je to dama s preveč ognjevitim temperamentom. Zdi se mi, mladi prijatelj,« je nadaljeval Seaman komaj vidno nasmejan, »da boste imeli takole v avgustu prihodnjega leta polne roke dela.«

»Pustiva to za avgust prihodnjega leta,« se je glasil hladen odgovor.

»Medtem pa,« je nadaljeval Seaman, »je princesa razumela položaj in mislim, da je tisto, kar sem ji povedal, napravilo nanjo globok vtis. Vsekakor ne bo storila nič nepremišljenega. Sestali se boste z njo čez nekaj ur, toda na pameten način. Naj nadaljujem! Ko sem se po pogovoru s princeso pripeljal sem, sem menil, da je že čas, da se seznanite s človekom, zaradi katerega ste predvsem prispeli sem.«

»S Ternilhofo?«

»Da, z njim! Mladi prijatelj,« je nadaljeval Seaman po kratkem premolku, vtem ko je prvi natakar prinesel cocktaila, drugi pa prevzel naročilo za večerjo, »vi ste zelo diskretno in pohvalno molčali in niste bili preveč radovedni, kako je z nadaljnimi napotki, o katerih vam je bilo rečeno, da jih boste dobili takoj po prihodu v London. Tisti napotki nikoli ne bodo zaupani papirju. Imam jih tu.«

Seaman je pokazal s prstom na čelo in popil ostanek cocktaila. »Dobil sem navodila, naj vam brezpogojno zaupam,« je pripomnil Dominey, »in usmerim, dokler se ne začno večji dogodki, vso svojo odločnost v to, da živim naravno življenje človeka, cigar ime in mesto zavzemam.«

»Tako je,« je pritrdil Seaman.

Nekaj časa se je oziral na vse strani, ko da se zanima za ljudi, sedeče okrog njih. Ko se je končno prepričal, da nihče ne prisluškuje, je nadaljeval:

»Prva misel, kolikor je imate in ki si jo morate izbiti iz glave, dragi prijatelj, je ta, da ste vohun. Vohun niste. Niti najmanj niste povezani z našim izredno populnim sistemom vohunstva, izdelanim do podrobnosti. Vi ste svobodni agent v vsem kar delate in govorite. Igrate lahko vlogo človeka, ki veruje v Nemčijo,

»Medtem pa,« je nadaljeval Seaman, »je princesa razumela položaj in mislim, da je tisto, kar sem ji povedal, napravilo nanjo globok vtis. Vsekakor ne bo storila nič nepremišljenega. Sestali se boste z njo čez nekaj ur, toda na pameten način. Naj nadaljujem! Ko sem se po pogovoru s princeso pripeljal sem, sem menil, da je že čas, da se seznanite s človekom, zaradi katerega ste predvsem prispeli sem.«

»S Ternilhofo?«

»Da, z njim! Mladi prijatelj,« je nadaljeval Seaman po kratkem premolku, vtem ko je prvi natakar prinesel cocktaila, drugi pa prevzel naročilo za večerjo, »vi ste zelo diskretno in pohvalno molčali in niste bili preveč radovedni, kako je z nadaljnimi napotki, o katerih vam je bilo rečeno, da jih boste dobili takoj po prihodu v London. Tisti napotki nikoli ne bodo zaupani papirju. Imam jih tu.«

Seaman je pokazal s prstom na čelo in popil ostanek cocktaila. »Dobil sem navodila, naj vam brezpogojno zaupam,« je pripomnil Dominey, »in usmerim, dokler se ne začno večji dogodki, vso svojo odločnost v to, da živim naravno življenje človeka, cigar ime in mesto zavzemam.«

»Tako je,« je pritrdil Seaman.

Nekaj časa se je oziral na vse strani, ko da se zanima za ljudi, sedeče okrog njih. Ko se je končno prepričal, da nihče ne prisluškuje, je nadaljeval:

»Prva misel, kolikor je imate in ki si jo morate izbiti iz glave, dragi prijatelj, je ta, da ste vohun. Vohun niste. Niti najmanj niste povezani z našim izredno populnim sistemom vohunstva, izdelanim do podrobnosti. Vi ste svobodni agent v vsem kar delate in govorite. Igrate lahko vlogo človeka, ki veruje v Nemčijo,

Sport in telesna vzgoja

SVETOVNO PRVENSTVO NA ASFALTNIH STEZAH

Pregled najboljših evropskih kegljačev

Največji favoriti so Avstrijci

V Beogradu bo od 21. do 24. junja prizorišča borbe najboljših kegljačev Zastopniki šestih evropskih držav se bodo borili za naslov posebnega in moštvnega prvaka svetovnega prvenstva na asfaltnih stezah. Sodelovali bodo tekmovalci Francije, Švice, Zahodne Nemčije, Avstrije, Poljske in Jugoslavije ter tekmovalke Avstrije, Zahodne Nemčije in Jugoslavije.

Prvenstvo bo v moderni kegljaški dvorani Doma JLA Asfaltna steza je dolga 28,5 m in popolnoma ravna. Devet kegljev je razvrščenih v obliki pravokotnika, ki je z enim ogonom obrnjena proti igralcu. Krogla za tekmovanje na asfaltni stezi je teška 2800 do 2900 gr. Izdelana je iz posebno trdega lesa.

Pred prvenstvom bodo imeli naši tekmovalci posebni petdnevni trening, na katerem bo izbrana državna reprezentanca. Na treningu so: Likovnik, Kobal, Stare, Bobanac, Srdić, Hladnik, Komol, Nadišč, Paškvan, Pofolšek, Putanec, Smodjanovič, Vukosavljevič, Demić in Krušič ter tekmovalke Kavčič, Tepina, Bolič, Bulič, Bišan, Gašparič, Puhanič, Šimunič, Sincok, Svajger, Ergavac in Vaštak.

KDO SO FAVORITI? V moštvenem prvenstvu moških so največji favoriti reprezentanca Avstrije, Zahodne Nemčije in Jugoslavije. Naša reprezentanca je zadnja leta nekajkrat premagala Avstrijo, tako da pričakujejo tudi to pot našo zmago. Ni pa znana moč reprezentance Zahodne Nemčije. Vemo le to, da so njihovi kegljaški klubi zelo močni.

Med ženskimi moštvi bodo najbrž osvojile prvo mesto Avstrijke. Nj-

hove tekmovalke so najbolj izenačene in boljše od naših ter Nemk. Pri prvenstvu posameznikov bodo ogorčene borbe in težko je napovedati, kdo je favoriti. Vendarle pričakujemo mnogo od Stanka Hladnika, ki je leta 1949 na evropskem prvenstvu na Dunaju osvojil prvo mesto.

REPUBLIŠKO KEGLJASKO PRVENSTVO

Zmagal je Gabrovšek

Soštanj. V nedeljo je bilo na modernem soštanskem kegljišču republiško kegljaško prvenstvo mladincev.

At eti so v dobri formi

Naši atleti so pred svojimi srečanji z reprezentanco Grčije in Turčije, ki bo ob koncu meseca v Atenah, v odlični formi. Predvčerajšnjim so v Beogradu dosegli dva državna rekorda in enega izenačili. Atlet »Crvene zvezde« Bagoša, ki v naši atletiki ni neznana, dokazuje, da smo dobili poleg Ottenheimerja dobrega srednjepročasa.

Razveseljivo je, da so naši sprinterji vedno boljši. V mednarodnem merilu je bila doslej to naša najbolj zaostala disciplina. Predvčerajšnjim je Jovančič izenačil rekord na 200 metrov, nekaj dni prej pa je izboljšal rekord na 100 m s 19,5. Poleg Jovančiča in Pečija imamo nekaj zelo nadarjenih mlajših sprinterjev. Madžarjevič, Benjak in mladinec Vitias, ki je dosegel čas 11,1, objubljujejo, da se bo na sprint z letos povzpel na evropsko raven.

Tudi naše atletinje, ki bodo imele v septembru mednarodno tekmo, so

v mednarodnem slogu. Tekmovanja, ki je bilo prvo te vrste v Sloveniji, se je udeležilo 24 kegljačev iz Ljubljane, Kranja, Jesenice, Novega mesta, Trzinca in drugod. Posamezniki so dosegli naslednje rezultate:

1. Gabrovšek (Zel., Lj.) 807, 2. Mrzlikar (Novo mesto) 799, 3. Vidmar (Ljubljana, Lj.) 790, 4. Ambrožič (Kranj) 784, 5. Vesel (Novo mesto) 771, 6. Avešek (Zel., Lj.) 760, 7. Mulej (Greg.) 757, 8. Goršič (Zel., Lj.) 757, 9. Blažič (Zel., Lj.) 749, 10. Crv (Gregorčič) 745 točk in tako dalje.

Prve sodniške izpite za republiške sodnike je uspešno opravilo 7 sodnikov.

v odlični formi. Bogičeva je presenetila z zmago nad klubsima tovarišicama Babovičevci in Butjo ter dosegla nov državni rekord na 100 m 12,3. Tudi ostale naše atletinje že zdaj kažejo dobro formo.

DRŽAVNA PRVAKINJA

DAGDA BOGIĆ

100 m - 12,3

Na atletskem tekmovalju v Sarajevu je članica zagrebške Mladosti Dagda Bogić izboljšala jugoslovanski rekord v teku na 100 m z rezultatom 12,3. Dosedajni rekord je imela Babovičeva z 12,4. Bogičeva je v svojem prvem tekmu v Sarajevu premagala Babovičevci (M) 12,5, Butjo (M) 12,7 in Tučevoje (Sav.) 12,8. Tudi v teku na 80 m z ovirami so bili doseženi odlični rezultati. Zmagala je Babovičeva v času 12,4 pred Butjo 12,5 in Tučevoje 12,8. V skoku v daljino je zmagala Tučevojeva z 5,33 m.

Razvoj rezultatov Bogičeve:

	100 m	200 m
1949	13,1	26,4
1950	13,3	27,2
1951	12,9	26,2
1952	13,0	26,5
1953	12,3	26,0

Zmagovalci z Mount Everesta prišli v nepalsko prestolnico

Katmandu, 15. junija. Vodja britanske odprave, ki je 29. maja dosegla najvišji vrh na svetu, Mount Everest, je pripeljal nocoj v spremstvu članov odprave Burdiona in Gregoryja v Katmandu.

Po prihodu v nepalsko prestolnico so znani planinci priskočno pozdravili novinarje. Polkovnik Hunt je dejal: »Po tolikih mesecih, ki so se nam zdeli dolgi kot stoletja, se sedaj prvič rokujemo.«

Novinarjem so odgovorili, da odprava ni prišla na sled planincema Mallorju in Irwinu, ki sta se ubila pri poskusu, doseči Mount Everest.

Na vrh Mount Everesta sta se vzpela Novozelancec Edmund Hillary in Nepalec Tensing. Bila sta zvezana s 15 m dolgo vrvjo. Ne za enega, ne za drugega ni mogoče reči, da je bil vodja pri tem podvigu, ker sta oba enako zaslužna za uspeh. Člana odprave Burdion in Ewas sta prišla 150 metrov pod vrh, polkovnik Hunt in Gregory pa sta se vzpela na višino 8250 m.

Obvestilo vsem TVD »Partizana«

Stroške za vozno za jubilejne slavnosti v Ljubljani smo zadovoljivo uredili in sicer tako, da dobijo vsi tekmovalci, sodniki in vodniki vrst za tekmovanja, ki bodo 21., 26. in 27. junija ter vsi telovadci in telovadke, ki bodo sodelovali na javnem nastopu in akademiji 27. in 28. junija, povrnjeni 50 % voznine. To pomeni, da plačajo 20 % (eno petino) voznine, ker imajo kot pripadniki množične organizacije že itak polovični popust.

Pri odhodu v Ljubljano naj vsi sodelujoči kupijo polovično železniško vozovnico, ki velja tudi za brezplačni povratek. Po tekmovalju bomo povrnili vsem pri naši blagajni na telovadišču in na podlagi potrdila o sodelovanju na nastopih v gotovini 30 % redne voznine.

Podrobnejša navodila lobite na železniških postajah. »PARTIZAN SLOVENIJE« ZVEZA ZA TELESNO VZGOJO

Slovenski alpinisti v tujih gorah

Ljubljana, 15. jun. Slovenski planinci nameravajo letos obiskati nekaj gor v tujini. Planinsko društvo iz Kamnika pripravlja odpravo v gorska področja Švice, planinci z Jesenic in Maribora pa bodo obiskali Avstrijo. Posamezni planinci bodo plezali v italijanskih Dolomiti in v nemških Alpah. Dvanajst izbranih plezancev iz vse države bo odpotovalo v Francijo, kjer se bodo v stenah Mont Blanc pripravljali na še višje vzponne, ki se jih bodo jugoslovanski planinci prihodnje leto lotili v Afriki ali Aziji.

KOŠARKA

Pokal Beograda pripadel naši reprezentanci

Beograd, 16. junija (Tanjug). Jugoslovanska ženska reprezentanca je dosegla nocoj svoj doslej največji uspeh. V finalu mednarodnega turnirja za »pokal Beograda« je premagala italijansko reprezentanco z rezultatom 45 : 43 (17 : 25).

»Itala« ne pride v Ljubljano

ASK bo igral z BSK

Nestrpno pričakovane tekme med enim izmed najboljših italijanskih moštev »Itala« in »ASK« ne bo. »Itala« je večeraj sporočila v Ljubljano, da niso dovolj hitro prejeli potnih dosegov, ki so jim izvedeli za to nevoljen in da želijo gostovati šele v prijetno novico, smo se nehoti spomnili na podoben primer, ki se je pred nekaj tedni zgodil v Beogradu. Plovci iz Reke so nameravali gostovati v Italiji, pa jih je prireditelj zadnji vode v bazenu. Oba primera sta dan obvestil, naj ne hodijo, »ker ni kaj podobna; takih je bilo v preteklosti še več. Zato moramo zahtevati v interesu ugleda našega športa, da dosežemo naši klubi v pregovorih s tujimi partnerji potrebno korektnost in enakopravnost, ker si nakopujejo v nasprotnem primeru, poleg drugih neugodnih posledic, tudi občutne materialne izgube.

Nameste tekme z »Italo« pa bo proti ASK nastopil v sredo zvečer beograjski BSK. BSK je nedavno osvojil naslov prvaka vzhodnega Četrtinaka za državno prvenstvo. ASK je izrazil pripravljenost, ker se BSK vrača iz gostovanja v tujini.

BSK tretji v Padovi

Padova, 15. junija. Košarkarsko moštvo BSK je sodelovalo na mednarodnem turnirju v Padovi, na katerem so razen kluba istega imena, ki je organiziral turnir, igrali tudi italijanski prvak »Borletti« iz Milana in švicarsko moštvo »Lugano«.

»Borletti« je po zelo zanimivih igri premagal BSK z rezultatom 61 : 59. V finalu je »Borletti« premagal »Padovo«, ki je pred tem »Lugano«. BSK je zasedel tretje mesto, ker je porazil »Lugano« s 107 : 82.

Pojasnilo o ugodnostih nosilcev Karadjordjeve zvezde z meči

Tajništvo za zakonodajo in organizacijo Zveznega izvršnega sveta je izdalo naslednje pojasnilo: »V Uradbi o ugodnostih za imetnike Karadjordjeve zvezde z meči (Urad. list FLJ št. 21 z dne 23. maja 1953. l.) je predpisano v točki 3, da ugodnost za imetnike Karadjordjeve zvezde z meči ne velja za imetnike Belega orla z meči. Ker so z ukazom bivšega Prezidenta Ljudske skupščine FLK, št. 371 z dne 1. aprila l. 1950, imetnikom Belega orla z meči bile priznane ugodnosti, ki jih uživajo imetniki Karadjordjeve zvezde z meči, so torej z gornjim odlokom ukinjene ugodnosti za imetnike Belega orla z meči, ki so jim bile prej priznane.«

Zadnja poročila

UTRDITEV BALKANSKEGA PAKTA

poglavitno vprašanje v bližnjih ankarških razgovorih turških in grških državnikov

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 15. jun. Jutri pride predsednik grške vlade maršal Papagos na prijateljski obisk. Pričakujejo, da ga bodo spremljali zunanji minister Stefanopulis, minister za informacije in druge osebnosti.

Poglavitna vprašanja, o katerih bodo razpravljali v Ankari bodo, kakor tu napovedujejo krepitve varnosti in nadaljnje poglabljanje medsebojnega prijateljstva. Ti razgovori bodo imeli svoj poseben pomen tudi v zvezi z noto Sovjetske zveze Turčiji. Sodijo, da bodo posvetili veliko pozornost nadaljnjemu razvoju odnošajev med balkanskimi državami in naporom, da bi se obrambni mehanizem treh držav kar najbolj okreplil in izpopolnil. Prav tako napovedujejo, da turškega odgovora na noto ZSSR ne bo dokler se ne bodo posvetovali z državami, ki so podpisale balkanski pakt.

Atenski razgovori med predstavnikih treh generalštabov, ki so bili pred kratkim zaključeni in v zvezi s prijateljstvom in popolnega medsebojnega razumevanja, so mnogo prispevali k oblikovanju obrambne zveze med državami. Zato je ohranitev in nadaljnje sodelovanje med državami balkanskega pakta eno izmed najbolj pomembnih vprašanj, o katerih bodo sedaj razpravljali grški in turški državnik v Ankari. Tukajšnji tisk pripisuje že sedaj velik pomen tudi sestanku zunanjih ministrov, ki bo prihodnji mesec v Atenah in bo nova stopnja v krepitvi medsebojnih odnosov.

V Ankari bodo te dni obravnavali tudi vprašanje nadaljnega sodelovanja v obrambi vzhodnega Sredozemlja, v katerem sta zainteresirani obe državi. Pravkar so bili končani veliki manevri imenovani »prijateljske zveze«, pri katerih sta sodelovali grško in turško ladje. Manevri so bili na Egejskem morju in se jih niso udeležile nobene druge enote severnoatlantskega pakta, poveljstvo pa je bilo izmenično v grških in turških rokah.

Obe državi pa morata rešiti še posebno vprašanje, o katerem bodo brž razpravljali tudi v Ankari. To so nadaljnji trgovski odnošaji med Grčijo in Turčijo, v katerih je prišlo do nekakšnega zastoj po nedavnem razvrednotenju grške drahme, objavi pogodbe o ribarjenju itd.

Eno izmed vprašanj, ki se v odnošajih med Grčijo in Turčijo pogosto pojavlja, je vprašanje Cipra. Četokrat se pri tem pojavlja nestrpnost na obeh straneh. Ta spor je najbolje označil vladni »Zafer«: »Sodimo, da ciprsko vprašanje nikakor ni pereče vprašanje in sicer zavoljo tega, ker je Anglija gospodar otoka in se z njega noče premakniti. Ker je z otokom že tako, nima razprave, ali pripada Ciper Turčiji ali Grčiji ta čas nobenega smisla, marveč pomeni le sabotažo prijateljstva, ki je nastalo med obema sosedoma«. Takšno bo nedvomno stališče turških državnikov o tem vprašanju v bližnjih razgovorih z grškimi gosti.

Z. Pečar

Še vedno borba za enakopravnost

na bukareškem zasedanju posebne komisije za donavska vprašanja

Bukarešta, 15. jun. (Tanjug). Posebna komisija Donavske komisije je večeraj razpravljala o predlogu, ki so ga sestavili predstavniki večine. Vzporedno s tem so razpravljali tudi o ustreznih postavkah jugoslovanskega osnutka za pravilnik Donavske komisije.

Na večerajšnji seji so pretresli člene, se nanašajo na predstavnike v Donavski komisiji, na volitev vodilnih funkcionarjev ter na funkcije predsednika, podpredsednika in tajnika.

Jugoslovanski osnutek vsebuje posebno odredbo, ki jamči da bodo vse članice enakopravne sodelovale po svojih predstavnikih pri upravljanju vodilnih funkcij. Vse države naj bi izmenoma imele za določeno število let po eno izmed vodilnih mest v Donavski komisiji. Toda predstavniki večine nameravajo pod pretezo »svobodnih volitev« zavrniti

takšno izmeničnost in tako omogočiti, da bi mesto sekretarja, ki ima po sedanjem postopniku v Donavski komisiji pravzaprav vso oblast za nedolžen čas pripadlo članu ene in iste delegacije, v tem primeru seveda Sovjetski zvezi.

Titov življenjepisi v kitajščini

Beograd, 15. junija (Tanjug). Jugopress poroča, da je bil z nekim neodvisnim založništvom v Hongkongu dosežen sporazum za izdajo knjige Vladimirja Dedijera »Tito govori« v kitajščini.

To bo prva jugoslovanska knjiga v tem jeziku. Knjigo so že začeli prevajati in napovedujejo, da bo izšla v začetku leta 1954.

Jugoslovanski borci in invalidi v Atenah

Atene, 15. junija (Tanjug). Danes dopoldne se je delegacija jugoslovanske Zveze borcev in vojni invalidov sestala s predstavniki grških bojnih invalidskih organizacij. Vodja delegacije Dušan Petrovič-Sane je razložil smotne in temeljne naloge Zveze borcev in Zveze vojaških vojni invalidov Jugoslavije. Povabil je 20 grških vojni invalidov in invalidov v Jugoslavijo na letni odhiti in grško delegacijo na proslavo Dneva vstaje srbskega naroda.

Fakankostantinu se je zahvalil za vabilo, ki so mu bodo grški borci in invalidi z veseljem odzvali.

Jugoslovanski veleposlanik Radoš Jovanović je nocoj priredil sprejem na čast jugoslovanske delegacije. Udeležili so se ga tudi grški minister za nacionalno obrambo Kanelopoulos, prosvetni minister Kalias, namestnik načelnika generalštaba nacionalne obrambe general Dovas, pomočnik načelnika generalštaba Papantaniadis ter mnogi predstavniki grških bojnih invalidskih organizacij. Delegacija je odpotovala nocoj z letalom v Izrael.

OBILNA ŽETEV V MAKEDONIJI

Skoplje, 15. jun. (Tanjug). Po prvih podatkih je donos žita letošnje žetve v Makedoniji za 60 % večji kakor leta 1951. Izvrstno uspevajo tudi koruza, riž, tobak in bombaž.

Za tiskovni sklad »Ljudske pravice - Borbe«

»Plamen«, tovarna vijakov in žebeljev v Kropi, nam je sporočila, da bo nakazala tiskovnemu skladu »Ljudske pravice - Borbe« 10.000 dinarjev. Za prispevek se kolektivno najlepše zahvalujemo.

»Na Henryja Worcestera, moža svoje sestrične. Pravkar sva govorila o njem.«

Seamanov obraz se je zjasnil.

»Spominja me na gosl, ki so rešile Kapitol,« je rekel. »To je človek brez možganov, prežet z eno samo idejo. Čudno je, kako pogosto fanatiki odkrijejo resnico. To me spominja na nekaj, je pripomnil, vzel iz žepa svojega telovnika majhno beležnico in jo prelistal. »Worcester je sklical za nocoj miting v Halbournu. Kakor običajno ga bom prekinil.«

»Ce ima tako malo pristašev, kakor se mi zdi, kakaj ga ne pustite pri miru?« je vprašal Dominey.

»So še drugi njemu podobni ljudje,« je mirno odgovoril Seaman, »ki niso tako nepomembni. Razen tega, delam reklamo za stvar, za katero se borim, če posežem v razpravo.«

»Hm... mi Angleži smo čudni ljudje,« je pripomnil Dominey in se po kratkem premolu ozrl po sobi. »Bahamo se s svojim bogastvom, pa nismo zmožni niti najmanjše žrtve, da bi ga ohranili.«

»Človek bi pričakoval, da nas bodo naši filozofi, naši zgodovinarji z neovrgljivimi besedami opozarjali na to, kar mora biti.«

»Cestitam, pravilno uporabljate zaimke,« je zamrmral Seaman in se lahko priklonil. »Ker je res tako, kakor ste rekli, nikoli ne boste pripravili Angleža — to se pravi, oprostite, enega vaših rojakov — do tega, da bi sprejel za resnico nekaj, kar mu ni po volji. Rajši zadovoljno drži glavo stisnjeno v pesek. Toda pustiva posploševanje... Kdaj se mislite odpeljati v Norfolk?«

»Cez nekaj dni,« je odgovoril Dominey.

S prvenstva Slovenije v rokometu: eden izmed najboljših vratarjev je bil Celjan Šmid

VESTI IN DOGODKI

Nad milijon nosilcev Titove štafete

Beograd, 14. junija. Prireditveni odbor letošnje Titove štafete je objavil, da je pri nošenju štafetnih palic v vsej državi sodelovalo letos 1.558.423 športnikov, državljanov in pripadnikov JLA. Nosilce štafetnih palic je spremljalo 150.851 ljudi. Na mitingih, ki so bili prireditveni, je bilo prisotnih kakih 2.800.000 ljudi. Predsedniku republike so ob 51. rojstnem dnevu štafete izročile 874 rojstnopravnih pisem.

Telovadna akademija gimnazije v Hrastniku

Hrastnik. — Ob zaključku šolskega leta je bila v Hrastniku telovadna akademija gimnazije. Posebno so se iskazali in dijaki z akrobatskimi vajami in s preskokom čez koze. Vse kaže, da je med mladino v Hrastniku mnogo talentiranih telovadcev. Najboljša sta Pozgarič in Salomonov K. M.

16 moštven na mednarodnem mladinskem turnirju

V sredo, 17. junija se bo začel na Reki veliki mednarodni nogometni turnir, na katerem bo sodelovalo 16 moštven, med njimi štiri iz tujine:

»Belinzona«, »Sturm«, »Vienna« ter »München 1860«. Od naših moštven bodo na turnirju sodelovali »Dinamo«, »Crvena zvezda«, »Hajduka«, »Zagreb«, »Partizan« ter šest moštven reške podzveze. Igrali bodo po kup-sistemu s tolažilnimi tekmami za tiste, ki bodo izpadli.

Prva simultanka v Metliki

Metlika. — Prejšnji teden je Mariborec Mitja Valentič igral na 15 šahovskih deskah z Metličani simultanko. Drugokategorijski Valentič je zmagal z rezultatom 13½ : 1¼. Metlički igralci, med katerimi je bilo največ dijakov, so nudili slab odpor. Uspešna sta bila Zorn (1 točka) in Plavec (½ točke). To je bila prva simultanka v Metliki. Upamo pa, da bo odsele življenje v Metliki bolj dobro.

London. — Angleški atlet maratonski tekač Peaters je pretekel progo 36 milj in 385 yrdov, kar je enako kot dolžina maratona, v času 2:18:40,2. To je doslej najboljši čas, dosežen v maratonskem teku.

Plavalni klub »Ilirija« obvešča, da se plavalna šola začne 26. junija in ne 15. junija, kot je bilo javljeno tedaj bo trajal tri tedne. Vola je vsak dan od 8—10 in od 18—19 na Centralnem ljudskem kopališču. Na kopališču v Koleziji pa je ves dan.

ali človeka, ki se je boji — kakor vam je drago. Lahko se pridružite možu svoje sestrične v njegovi križarski vojni za Nacionalno službo, ali meni v mojih naporih, da bi upostavili vezi prijateljstva in ljubezni med državljani naših dveh dežel. To se nas jati najmanj ne tiče. Izberite tisto, kar hočete. Živite v celoti življenje Everarda Domineya iz Dominey Halla v Norfolku in postavite se natanko na tisto stališče, na katero bi se po vašem mnenju postavil tudi sam Dominey.«

»To je zamišljeno zelo širokogrudno,« je priznal Dominey. »To veleva zdrava pamet,« se je glasil kratek odgovor. »Vzlic vaši sposobnosti v pičlih šestih mesecih ne morete mnogo koristiti. Zato smo sklenili strniti vse vašo energijo na eno nalogo in samo nanjo. Ce je v vašem postopku tu kaj vohunskega, Anglija in Angleži niso tisto, čemur morate posvetiti svojo pozornost. Od vas zahtevamo, da se popolnoma in izključno koncentrirate na Ternilhofa.«

Dominey je bil presenečen. »Na Ternilhofa?« je ponovil »Pričakoval sem, da bom sodeloval z njim, ne pa...«

»Izbljite si vsa pričakovanja iz glave,« je rekel Seaman z neko naslado. »Vaše dolžnosti v zvezi s Ternilhofom bodo postopoma zrasle iz razvoja položaja.«

»Toda,« je pripomnil Dominey, »saj se še nisem seznanil z njim.«

»Pravkar sem vam hotel povedati, da sem naročil vaš sestanek z njim za nocoj ob enajstih na veleposlaništvu. Oditite ob tem času k njemu. Zapomnite si, da ničesar ne veste, da čakate samo časa na navodila. Pustite njega, naj govori. Bodite zelo previdni in ne dajte mu niti slutiti, kaj se bliža. Našli ga boste povsem zado-

voljnega s položajem, povsem zadovoljnega. Pazite, da ga ne razburite. Mož je apostol miru in potemtakem ste to tudi vi.«

»Začenjam razumeti,« je dejal Dominey zamišljeno.

»Vse boste razumeli, ko pride čas za vaš nastop,« mu je obljubil Seaman, »in nikar, prijatelj, v svoji vnemi ne pozabite, da bo vaša koristnost naši veliki stvari odvisna v glavnem od vaše sposobnosti, da upostavite in obdržite svoj položaj angleškega gentlemana. Ali je šlo doslej vse gladko?«

»Cisto gladko, kar se mene tiče,« je odgovoril Dominey. »Ne smejeva pozabiti, da morate tudi vi odigrati svojo vlogo. Berlin bo sprejemal iz Vzhodne Afrike fantastična poročila o tem, kako sem izgubil. Niti moji najožji sodelavci niso bili obveščeni o mojih pravih namelih.«

»Ta stvar je v redu,« je dejal Seaman. »Ubog doktor Schmidt je potrošil mnogo vladnega denarja za blazne brzjavke. Menda ste mu bili všeč.«

»Bil mi je zelo vdan.«

»Kot zaskrbljen prijatelj pa je zelo neprijeten. Kaže, da pripovedujejo domačini nasprotujoče si reči o pravem Domineyu, ki je menda v džungli umrl, Schmidt pa je kar naprej poudarjal vašo obljubo, da mu boste pisali iz Cape Towna. Vse to pa je zdaj urejeno. Edine resnične nevarnosti so tu, kaže pa se, da ste z največjimi že spoprijeli.«

»Vsekakor,« je dejal Dominey, »so me moji najbližji sorodniki sprejeli, in slučajno sem odkril v Angliji tudi daljnovidnega človeka, ki slutiti, kaj pripravljamo.«

Seaman je postal zaskrbljen.

»Na koga mislite?«

DNEVNE NOVICE

Na nedeljski tomboli Esperantskega društva na Ljubljanski gradu...

stelic in delavka Ivana Jarc; torbar Franc Zajc in nameščenka Friderika Pichler...

Karlovišek; orodni ključavničar Ferdinand Vrečar in uslužbenka Marija Lakner...

DANES IN JUTRI

KONCERTI

Zadnji abonmamski koncert bo v petek, 19. t. m. za abonma A...

GLEDALIŠČA

Torek, 16. junija: Zaprti. (II. generalna) Sreda, 17. junija ob 20: Kulundžič...

OPERA

Torek, 16. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red E.

KINO

KINO «UNION»: Amer. barvni film »Konec sveta».

RADIO

Dnevni spored za torek, 16. junija: 5.00—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci!

MARIBORSKE VESTI

GLEDALIŠČE Torek, 16. junija ob 20: Klubno: »Krog s kredo» Red A.

Nesreča ne počiva

Franjo Bohar, Trnovski 4, je bil pri pretepu ranjen po glavi in rokah.

RADIO MARIBOR

12.00—16.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana 13.00—13.15 Oddaja v mariborski hiši...

Nenadoma nas je zapustil dragi mož in papa

Ivan Gontarev geometer pri Agroobnovi v Ljubljani

Umrla je naša dobra žena in mama

Leopoldina Nanut roj. NAGODE Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 17. VI 1953 ob 17 iz Zal — Jožefove mrliške vežice

NAROČNIKI

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE« zavarovani od 1. junija 1953 dalje

Kot smo poročali, je uprava »Ljudske pravice - Borbe« podpisala z DOZ zavarovalno pogodbo (polico) na osnovi katere so vsi naročniki našega lista od 1. junija dalje zavarovani proti posledicam telesnih poškodb, in sicer:

Kdo je upravičen do tega zavarovanja?

- 1. Nezgodno zavarovanje velja za vse tiste naročnike, ki so vpisani v kartoteko naših naročnikov in redno plačujejo naročnino...

Kako prijavljamo nezgodne primere?

O nastali nezgodi mora zavarovanec (naš naročnik) obvestiti upravo lista najpozneje v 15 dneh po nezgodi.

Kdo je lahko koristnik zavarovanja?

V primeru smrti zaradi nezgode prejme zavarovalnino, če kdo ne želi drugače, zavarovanecev zakonec (mož ali žena); če tega ni, zavarovančevi otroci; če teh ni, njegovih starši...

V katerih primerih se izplača nezgodno zavarovanje?

Za nezgodo se šteje vsak nenaden dogodek, ki ni odvisen od zavarovančeve volje in učinkuje v glavnem od zunaj in naglo na zavarovančovo telo ter ima za posledico njegovo smrt ali pa trajno do smrtno, oziroma delno prehodno nezmožnost za delo.

Gibanje brezposelnosti v Ljubljani

Po zadnjem mesečnem poročilu Ljubljanske Uprave za delovno silo je v Ljubljani in okolici aprila ostalo nezaposlenih 161 moških in 319 ženskih kvalificiranih, 5 moških in 129 ženskih pokvalificiranih in 25 moških ter 778 ženskih nekvalificiranih delavcev...

Med mesecem je bilo javljenih upravi skupno 826 primerov potrebe po delovnih močeh, in sicer so potrebovali 603 moške in 223 ženskih moči.

Med preteklim mesecem se je upravi na novo prijavilo za preskrbo službe različno kvalificiranih delavcev in uslužbenecev skupno 1259, od tega 614 moških in 745 žensk. Med mesecem pa je uprava preskrbela delo oziroma zaposlila 960 osebam, in sicer 542 moških in 418 ženskam.

Ni manj zanimiv ni pogled na brezposelne ženske delovne moči glede na stan in otroke. V Ljubljani in okolici je med prijavljenimi brezposelnimi 935 samskih brez otrok, 92 samskih s 1 otrokom, 11 samskih s 2 otrokoma, 2 samski s 3 otroki in 2 samski s 4 otroki, dalje 207 poročenih brez otrok, 167 poročenih s 1 otrokom, 99 poročenih s 2 otrokoma, 19 poročenih s 3 otroki, 10 poročenih s 4 otroki, 1 poročena s 5 otroki, 3 poročene s 6 otroki in 1 poročena s 7 otroki, 2 vdove je brez otrok, 18 vdov ima po 1 otroka, 14 vdov po 2 otroka, 4 vdove po 3 otroke in 1 vdova s 5 otroki. Ločen brez otrok je 22, ločen z 1 otrokom 26, ločen z 2 otrokoma 9 in 2 ločeni s 3 otroki. V. V.

JAVNA LICITACIJA

A) II. javna licitacija Vojna pošta 7250-27 v Zagrebu bo imela drugo javno licitacijo v prostorih v Stančičevi ulici 4/II, soba 65, in sicer: 1. Maribor (LR Slovenija) za gradnjo stanovanjske hiše na dan 27. junija 1953 ob 9. uri.

RUDNIK IN ŽELEZARNA VAREŠ

poziva vse delavce in uslužbence, ki so v letu 1952 najmanj tri mesece delali v podjetju in so podjetje zapustili rednim putem, da javijo svoj naslov in svrhu nakazila razlike zaslужka v letu 1952.

NOVA INFORMATIVNA SLUŽBA v krajevnem telefonskem prometu

Po zgledu drugih držav, ki so na področju telekomunikacij zelo napredne, bo uvedla tudi naša pošta posebno informativno službo v krajevnem telefonskem prometu.

Vsa povojna leta opažamo, da v Sloveniji zelo primanjkuje informacijskih uradov, kjer bi javnost zvedela za razne podatke, ki so potrebni v primerih raznih potovanj, bolezni in družini ali podobno. To vrzel je v Ljubljani delno izpolnil »Adresar«, ki je izšel v zadnjem času, delno pa jo bo poskušala izpolniti informativna služba v telefonskih centralah, ki bo pričela dajati podatke predvsem lokalnega značaja v vseh mestih, ki imajo neprekinjeno telefonsko službo.

Podatki ki bi jih telefonska služba nudila, so predvsem naslednji: točen čas, vremenska poročila prihodi in odhodi vlakov ter avtobusov, lekarniška in zdravniška dežurna služba in informacije, športna poročila in rezultati tekem, pojasnila iz PTT tarife sporedi gledališč in kinematografov.

Vse te podatke bodo lahko dobivali telefonski naročniki v naslednjih telefonskih centralah. Ljubljana I, Maribor I, Celje, Kranj, Kočevje.

Pošta se zaveda, da informacije zaradi pomanjkanja tehničnih možnosti ne bodo še popolnoma niti posredovane na način, ki je vpeljan v državah z visokim tehničnim nivojem, vendar je to korak k modernizaciji naše telefonske službe ki bo v skladu z deviznimi možnostmi dobila za to službo tudi moderne tehnične aparature.

Z vključitvijo nove avtomatske centrale v Ljubljani z razširitvijo telefonske centrale v Mariboru ter vključitvijo celotne Gorenjske v sistem avtomatske telefonske, kar je pred-